N°. 6. Donderdag 5 Februari 1920. 20ste Jaargang.
Ligt ter raadpleging en lezing op de leestafels der Oost- en West-Indische Mailbooten en der voornaamste Sociëteiten, Hotels, Café's en Leesinrichtingen, zoowel hier te lande als in Oost- en West-Indië.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING OOST EN WEST

Opgericht door Kolonel G. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang".

KANTOREN:
HOOFDBESTUUR . . . . . . } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
INLICHTINGENDIENST . . . . . } TELEFOON 4519.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie", en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD"
HEULSTRAAT 17, DEN HAAG, TEL. 4519.

Voor *Administratie* en *Verandering van Woonplaats* wende men zich tot den Administrateur: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519.
Voor *Advertentiën* tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20, Telefoon intercomm. 2793, beiden DEN HAAG.

BRAVO!

Met groote vreugde vestigen wij de aandacht onzer trouwe lezers op achterstaande *lange* lijst van *begunstigers, nieuwe leden* en *contributie-verhoogingen*, welke ongetwijfeld mede te danken is aan de volijverige propaganda van den onvermoeiden Secretaris van het Hoofdbestuur der Vereeniging. Moge diens goede voorbeeld in deze veel navolging vinden, want die lijst is stellig voor verlenging vatbaar.

Red.-Com.

Nogmaals Propaganda!

Bij dit nummer werd gevoegd een Propagandablaadje met Oproep, een overzicht gevende van hetgeen „Oost en West" *beoogt* en *is*, wat het *doet* en eene oproeping tot aansluiting.

Commentaar is overbodig.

Het doorloopen van dat blaadje zal den Lezer de overtuiging schenken, dat onze Vereeniging veel doet en nog meer *wil* doen en dat zij er in alle opzichten naar streeft het gestelde in de Statuten getrouwelijk na te komen.

Als eene vereeniging als „Oost en West", uit gebrek aan medewerking en steun van de zijde van Nederlanders als Indiërs, haar werk zou moeten staken, zou dit zijn een schande voor Nederland en de Indiërs, een slag in het aangezicht der geheele natie, van blank en bruin, koren op den molen der revolutionnairen. Daarom *moet* „Oost en West" blijven bestaan, zij *moet* voorwaarts blijven schrijden op den ingeslagen weg, doch zij *kan* dat niet, als haar den noodigen financieelen steun onthouden wordt, wanneer van de leden zelve geen propaganda uitgaat.

Voor wat persoonlijke propaganda vermag, verwijzen wij naar de in dit nummer voorkomende opgave — sedert 23 December 1919 — van het aantal nieuwe begunstigers en nieuwe leden en van leden, die hun contributies verhoogden, dan wel op peil brachten.

Nu volge ieder lid het voorbeeld dier laatsten en beijvere zich bovendien, gebruik makende van het Propagandablaadje, om nieuwe leden tot „Oost en West" te doen toetreden. Doch niet alleen dit, doch men brenge ook die nieuwe leden er toe, mede te werken tot uitbreiding van het aantal onzer leden, opdat meer kracht kan uitgaan van „Oost en West".

Namens het Dagelijksch Bestuur van het Hoofdbestuur:

De wd. Secretaris,

A. J. GOOSZEN.

Het Ned.-Ind. Volkscredietwezen. *)

door O. P. Besseling.

(Onze Koloniën. Baarn, Hollandia-Drukkerij.)

Onder de wijzen, waarop men eene veelomvattende aangelegenheid van economisch-financieelen aard kan bespreken, lijkt het voor mij een kort bestek, het beste toe, om van de te boek gestelde feitelijke uitkomsten het voornaamste mede te deelen.

In dit geschrift wordt in het begin gewezen op den grondlegger en stootgever aan dit Volkscredietwezen, wijlen De Wolff van Westerroode; denzelfden, op wiens onvergankelijke verdiensten ik in den „Tijdspiegel" van April 1918 wees, in het artikel „Denemarken als voorbeeld in coöperatie voor Indië."

In 1897 zette deze man, destijds Assistent-Resident van Poerwokerto, in een artikel in het „Tijdschrift van Nijverheid en Landbouw", dat zeer de aandacht trok,

*) Op verzoek van den schrijver overgenomen uit „De Tijdspiegel". Red.-Comm.

zijne ideeën uiteen: „hoe de tani, inlandsche landbouwer, door 't verleenen van een doelmatig en opvoedend crediet uit den staat van verval en armoede zou kunnen worden opgeheven en zich zou kunnen onttrekken aan den doodelijken greep van den woekeraar." (Zie Besseling blz. 6 en 7.) Dit nu was de zaadkorrel, waarop ik toen doelde, als door dezen bekwamen gaardenier te kiemen gelegd. „Beminnelijk optimisme!" zegt B. over de denkbeelden van hem, „die vol bewondering voor de nuttige uitwerking der door hem bestudeerde Raiffeisensche- en Schulze-Delitsche Volsbanken, op het sociale en economische leven van den boerenstand, vooral in Duitschland en Italië, meende, dat, mits slechts den tani practisch het nut van samenwerking in de dessa werd getoond, deze, geholpen door den krachtigen steun en leiding van de Europeesche en inlandsche bestuursambtenaren, binnen niet al te langen tijd in staat zou zijn, om credietinstellingen zelf te beheeren en economisch te benutten voor zijn bedrijf."

Wat echter desalniettemin in het 20-jarig tijdsverloop bereikt is, moge nog ver van de Wolff's ideaal af staan, het is toch belangwekkend genoeg, om kort aan te geven hoe de stand van zaken is in onze dagen. De ondervolgende gegevens zijn echter ontleend aan het Verslag van het Volkscredietwezen tot Juli 1919.

Het ambtelijke personeel in het belang van het V.C.W. was op eind Juli '19: 303, w.v. 280 inlandsche functionarissen. De 83 Afdeelings- of Volksbanken hadden op eind '18 bijna 24 millioen gulden aan uitstaande leeningen, verdeeld over ruim 480.000 schuldbewijzen. Het grootste deel der bedrijfsmiddelen bestond tot ruim 17 millioen uit deposito's. Met het sparen gaat het nog slecht; de spaargelden der inboorlingen zijn bij elkaar slechts een halve ton, die der Europeanen echter meer dan 8 ton. Ongeveer de helft werd geleend voor landbouw en veeteelt; 8 ton voor handelsdoeleinden, de rest was vooral voor ambacht en nijverheid, visscherij, aankoop en herstellingen aan huizen, delging van schulden. Het totaal der in 1918 debiteuren geworden personen bedroeg bijna 570.000. De rente bedroeg voor het grootste aantal banken meer dan 12 pCt., meestal 15 pCt. Dat klinkt in Europeesche ooren wel hoog, maar in een betrekkelijk kapitaal-arm land als Indië is de onderlinge leenrente in doorsnee veel hooger; 30 tot 50 pCt. zijn geen zeldzaamheid. Wat den achterstand betreft, dus hetgeen na den vervaltijd nog niet was terugbetaald, dit was ruim 10 pCt. op eind 1918, terwijl aan dubieuse en wanbetalende debiteuren moest worden afgeschreven bijna 3½ ton of 1½ pCt., zoodat men op grond hiervan kan zeggen, dat het volksfatsoen, blijkens de stiptheid in afbetaling, van den Indonesiër hoog staat, vooral als men bedenkt, dat achterstand en afschrijving voor een groot deel het gevolg zijn van het onoordeelkundig toestaan en uitgeven van leeningen.

Een tweede soort credietinstellingen, die in vele opzichten, en sterk, afwijken van de evengenoemde, zijn de dorpsbankjes. Hun aantal bedroeg op eind 1918 ruim 2800; zij leenden in 1918 aan ruim 650.000 personen ongeveer 7¹/₅ millioen uit; tegen 1917 is het bedrijf wat teruggegaan: het bedroeg toen ruim 685.000 personen en ruim 8.7 millioen. Toch moet deze achteruitgang in vele opzichten als een geluk worden aangemerkt, want er kon worden en er is inderdaad meer gewerkt aan hechtermaking, aan reorganisatie en aan ontwikkeling van het coöperatief karakter daarvan. Op dien achteruitgang zijn o.m. ook economische moeilijkheden, wellicht ook de griep, van invloed geweest. Door de uitbarsting van den Keloed moesten de uitstaande leeningen van 12 dessabankjes, tot een bedrag van ƒ 4600, worden afgeschreven en een groot gedeelte daarvan komt ten laste van de Blitarsche Afdeelingsbank. Deze dorpsbankjes worden met een beginkapitaal, dat in den regel niet meer bedraagt dan ƒ 200, zeer zelden stijgt boven de ƒ 1000 en dat tegen matige rente geleend wordt van de afdeelingsbank van het ressort, opgericht. De beheerders ervan zijn het dorpshoofd, bijgestaan door eenige medebestuurders, meestal landbouwers, in den regel analphabeten; 4 à 5 zulke banken vormen een kring, die den boekhouder-schrijver bezoldigen. De rente is 1 à 3 pCt. 's maands en dus zeer aanzienlijk geringer dan die door andere geldschieters voor dit soort van crediet bedongen.

De derde soort zijn de dorpsgraancredietschuren of dessaloemboengs, wier doel is, om onder billijke voorwaarden aan de gemeentenaren op hun verzoek voorschotten te leenen in padi (halmrijst) als zaaizaad, loon voor het landbouwbedrijf, voor levensonderhoud in den schralen tijd of voor andere nuttige doeleinden. De rente bedraagt 25 à 40 pCt. voor het meerendeel dier loemboengs; het restant berekent nog 50 pCt. Het zuiver vermogen der 10385 op eind September 1918 op Java aanwezige dessaloemboengs bedroeg, in geld 5¾ millioen, in padi 2¾ millioen Pikols, dus bij elkaar in geld 14 millioen (de Pikol à ƒ 3). De schuren vertegenwoordigen eene waarde van ruim 1½ millioen, terwijl het aantal leeners bedroeg 1.422.936. De boekhouding is over geheel Java nagenoeg uniform geregeld; alle loemboengs staan in geldelijke relaties met de afdeelingsbanken. Hun aantal is tegenover 1917 met 478 gedaald en men verwacht nog in de eerste jaren verdere vrij snelle daling; maar zeker is, dat in vele dessa's de loemboeng zoo is ingeweven in de dorpshuishouding, dat daar de conservatieve inlandsche gemeentenaren er niet licht toe zullen overgaan haar op te heffen.

Een zeer belangrijke schakel in dezen keten van ± 13.000 credietinstellingen, of juister sluitsteen en middelpunt daarvan, vormt de Centrale Kas, die in begin 1913, naar het voorbeeld der Pruisenkas, in werking trad met een maximaal werkkapitaal van 5 millioen, waarvan echter feitelijk als grondkapitaal op eind 1918 werkzaam was ƒ 2.875.250. Waar de uitzettingen der Volksbanken aan groot risico onderhevig zijn, is het bestaan van eene Centrale Bank, die steun verleent in moeilijke tijden, voor haar, niet alleen om deze, maar ook nog om andere redenen, van onschatbare waarde.

Op grond van wat heden is bereikt en tot stand gebracht, kan men, nu men sinds eenige jaren ginds staat in het teeken van krachtiger Geldwirtschaft, en die in de toekomst nog meer zal aansterken, voor het Volkscredietwezen geen andere dan gunstige prognose daarover uitspreken. Het is eene zeer goede gedachte geweest hierover voor breeder kring te spreken en Besseling heeft zich op voortreffelijke wijze door eene heldere en zaakrijke uiteenzetting van deze taak gekweten.

E. SCHMüLLING.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften.

UIT DE EUROPEESCHE PERS.

Het Overzee-Instituut.

Onze eminente mannen in de handelswereld wezen er reeds jaren geleden op, dat een Koloniaal Instituut, alleen voor de Koloniën, de Nederlandsche zoowel als de Ned.-Indische belangen slechts onvolledig kan dienen. In „het Overzee-Instituut", uitgave van J. Noorduyn en Zn., Gorinchem, stelden zij daarom voor het Koloniaal Instituut uit te breiden tot een Overzee-Instituut, waarin men vindt de producten en handelsgegevens van de geheele wereld behalve Europa, en waarbij de Ned.-Indische gewesten de kern zouden vormen.

Schr. van dit artikel in het „N. v. d. D.", de heer J. F. Lankamp, vervolgt: „Met de hier bedoelde uitbreiding zou iets grootsch, iets specifiek-Nederlandsch tot stand worden gebracht, een gebouw of paleis, dat met zijn ruime zalen en rijkdom aan producten en gegevens van alle vreemde overzee- en in het bijzonder van de eigen Koloniën, de bewondering afdwingt van landgenoot en vreemdeling, waar men elken dag inlichtingen kan inwinnen omtrent hetgeen er op de wereldmarkt voorvalt. Tendentieuze berichten, door minder scrupuleuze personen in de wereld gezonden om kapitaal te lokken, kunnen hier gecontroleerd worden, terwijl de stichting de sympathie voor Nederland in de overzeesche gewesten zou versterken, door alle verre landen met Nederland van volk tot volk in nauwere aanraking te brengen en in het bijzonder in Nederland de economische beteekenis der eigen overzeesche gewesten zoowel als hunne ontwikkeling, in het licht te stellen."

In 1910 hebben deze vooraanstaande mannen er reeds op gewezen, dat in de naaste toekomst de groote beteekenis der ontwikkeling van N.-I. zoude liggen in een verschuiving der directe handelsbetrekkingen. Sedert is door de tijdsomstandigheden over de geheele wereld het besef levendig geworden, dat alle overzeesche gewesten als economisch zelfstandig en als volkomen gelijkwaardig moeten worden beschouwd. De vergelijking der cijfers over 1888 en 1908 toonde reeds voldoende, dat een nieuw handelstijdperk voor Insulinde was ingetreden en het directe verkeer met Amerika, Australië en Azië spoedig den handelsomzet met Europa zoude overvleugelen. Door den oorlog is dit proces verhaast en

iedereen in Nederland heeft in zaken met N.-I. rekening te houden met de zoozeer gewijzigde handelspositie onzer rijke Koloniën.

Schrijver acht het van groot nationaal belang in Indië de aandacht te vestigen op de werkzaamheid der vaderlandsche Nederlanders, die, trots de bezwaren en tegenwerking van belangengroepen, onvermoeid blijven aansturen op het groote doel, en het als een dringende eisch beschouwen, dat het Nederlandsche volk, de groote massa, met de Nederlandsche koloniën gaat medeleven, en het daarom in de gelegenheid willen stellen de Koloniën te bezien in het werkelijke licht waarin zij zich vertoonen, d.w.z. in hun verband met andere overzeesche markten en gewesten, en hiervoor de algemeene belangstelling op te wekken.

De toekomst van Indië is zoo geweldig, dat op deze gewesten voor zaken-doeleinden steeds meer in vreemde landen de aandacht zal worden gevestigd. Daarom is het een levensbelang, dat Moederland en Koloniën niet van elkander vervreemden.

Waarom staan Nederland en Ned.-Indië niet dichter bij elkaar en kan nog altijd ieder alarmeerend bericht, nu hier, dan ginds, ontstemming te weeg brengen? vraagt schr. en antwoordt: omdat de groote massa in Nederland ongetwijfeld niet genoeg van Indië afweet. „Het weet iets van N.-I. met betrekking tot het verleden, maar het mist totaal het inzicht in de positie van N.-I. in het heden. Het weet veel te weinig van de beteekenis die N.-I. in het wereldverkeer toekomt. Ditzelfde gebrek aan inzicht wreekt zich bij iedere gelegenheid, waar Nederlanders uit de overzeesche gewesten na jaren terugkeeren in het vaderland en zich teleurgesteld terugtrekken. In hen verliest Nederland, afgescheiden van hun fortuin, de aangewezen krachten om van volk tot volk de toenadering in de hand te werken, die voor de blijvende samenwerking van Nederland en N.-I. thans meer dan ooit een levensvraag moet worden geacht."

„Wij leven in een tijd," vervolgt schr., „waarin in het bijzonder voor alle dringende economische hervormingen hare vreedzame afdoening binnen enge tijdgrenzen is afgemeten. Op economisch zoowel als op politiek gebied leiden misverstanden tot gisting en tegenover deze gisting staat de kennis der feiten, die te laat worden geopenbaard, machteloos. Daarom is het een dringende eisch dat met de toenadering van Nederland tot N.-I. door een voorstelling der feiten in bedoelden zin, in Nederland een aanvang wordt gemaakt."

Dit alles overwegende, betuigt schr. zijn instemming met de oprichting van het Overzee-Instituut, dat beoogt die feiten naar voren te brengen en allereerst in de hoofdplaats des lands het groote publiek de beteekenis van N.-I. en zijne positie in het wereldverkeer zoo levendig mogelijk voor oogen te stellen. Het wil aan den grooten weg, in voor een ieder toegankelijke lokalen, kosteloos beschikbaar stellen alle gegevens, statistieken, bescheiden en handelsmonsters, welke de groote en snelle ontwikkeling van alle overzeesche gewesten in beeld brengen en onder de overzeesche gewesten aan de Nederlandsche overzeesche gewesten de eereplaats toekennen, die hun in de hoofdstad van Nederland van nature toekomt.

Schr. besluit: Er valt hier iets schoons tot stand te brengen, iets dat noodig is en werkelijk ten goede komt aan de moderne economische voorlichting van den meest breeden kring der burgerij. Laten wij daaraan onze sympathie schenken. Wat van N.-I. noodig is, is de duidelijke verklaring dat men het plan toejuicht!"

Duitsche goederen.

Het is opmerkelijk zooveel Duitsche goederen met de laatst aangekomen schepen in Indië vanuit Holland werden aangebracht; zelfs met een Engelsch schip was dit het geval, aldus de „N. Soer. Crt." Voornamelijk zijn het ijzerwaren, speelgoed en Kerstversierselen. Voor de firma Schlieper was de helft van de *Samarinda* bestemd. De pisoblatti van de Madoereezen worden met groote partijen uit Duitschland ingevoerd; de Amerikaansche en Japansche messen blijven daarentegen onverkocht. De Duitsche industrie schikt zich gaarne naar de wenschen van de koopers; daarin zou het geheim schuilen, dat de Duitschers vol hoop zijn, dat zij de Indische markt wederom zullen kunnen heroveren. Een daling van prijzen, als gevolg van het instroomen van Duitsche goederen, is reeds ontstaan. Hoe meer concurrentie hoe beter, wanneer de thans onmogelijk hooge prijzen slechts dalen!

De stofplaag.

Een zeer lezenswaardig artikel schrijft de bekende heer H. F. Tillema in de „Loc." over: „een en ander over de beteekenis van weg en straat voor de volksgezondheid in Indië." Wij ontleenen er het volgende aan: „Ik heb getracht na te gaan of stof inderdaad *directe* hygiënische gevaren oplevert dan wel of het meer dient te worden beschouwd als een *indirect* gevaar. Technische en hygiënische werken loopen in dit opzicht niet parallel. De technici leggen grooten nadruk op den *hinder*, maar ze overschatten het *gevaar* ervan. Om dit te illustreeren volgt een opgave van uitspraken in de technische en hygiënische literatuur. O.a.: „Het is van algemeene bekendheid, dat de groote kindersterfte voor een groot deel is te wijten aan stof en dat het inademen van stof — organisch en on-organisch — ernstige keel-, neus- en longaandoeningen ten gevolge heeft. Dat het de oorzaak is van keelpijn, neusaandoeningen en tuberculose en dat het leidt tot slechte toestanden op sanitair gebied. Het vermindert de waarde van eigendommen en oogsten langs de groote wegen gelegen." „Straatstof vormt een zaak van leven en dood. Tal van zomerwoningen zijn onverkoopbaar geworden, omdat men er last had van stof." „Al de verwoestingen door oorlog aangericht tienmaal vermenigvuldigd, verdwijnen in het niet, vergeleken bij de vernieling door stof aangericht. Het is de oorzaak van tuberculose." „In een land, waar de „route moderne" is aangelegd, is geen stof, de auto's kunnen er rijden zoo hard als ze willen, de eigendommen zullen er hun waarde hebben herkregen, cultures langs de wegen zullen er floreeren, les maladies microbiennes ont presque disparu, bewoners, dieren, planten zullen er een uitstekende gezondheid genieten." „Van belang is de richting van de straat ten opzichte van ruimte en zon, de hoogte der huizen langs de straat, de beplanting. In de meeste gevallen wordt de longtering door de lucht verspreid, dank zij de fijne stofdeeltjes waaraan de bacteriën vastkleven. Typhus wordt door de lucht verspreid. Pneumonie ook." „Vermindering van het stof op straat beteekent ook minder stof in huis." „Straten moeten zoo geruischloos mogelijk zijn met het oog op de rust in de stad, wat een hygiënisch belang is." „Direct gevaarlijk is het door zieke menschen of dieren geïnfecteerde stof." „Bij de hygiëne dient men niet alleen te letten op de woning, maar ook op de plaats waar ze staat, de woonplaats, in ruimeren zin, de straten en de wegen. De aard van den ondergrond, de wijze van aanleg der straten, de aard van het plaveisel, de wijze, waarop dit wordt onderhouden en gereinigd, zijn van groote beteekenis voor de gegezondheid en de bewoners."

In verband met hetgeen de Sidin, de Bataviaasche tuinjongen op zijn kerfstok heeft, vermeld ik nog even een uitspraak over huisafval. „Er is veel over de gevaarlijkheid van huisafval geschreven en gesproken, maar goed geconstateerde gevallen van de aanwezigheid van pathogene organismen in, en de verspreiding door dien afval zijn uiterst zeldzaam." Nu dient de afvalbak of -emmer in huis om er alle mogelijke ongerechtigheden in te doen, zooals oude verbandwatten, inhoud van spuwbakjes enz., zoodat het wel degelijk mogelijk is, dat pathogene organismen er in geraken. Die organismen kunnen er maandenlang (in Europa) in blijven leven. „Men moet het gevaar in dit opzicht niet te hoog aanslaan." Muggen, vliegen, muizen, ratten, in een woord, allerlei ongedierte vermeerdert er zich in en kan indirect tot verspreiding van infectieziekten medewerken.

„Is dit gevaar voor verspreiding nog nooit geconstateerd, dit neemt niet weg, dat elk pogen door het aesthetische gevoel ingegeven, den afval te verwij-

deren en op een geschikte manier te bewaren door den hygiënist moet worden toegejuicht, want de hygiëne heeft tot doel: bevorderen der reinheid."

Uit het bovenstaande blijkt, dat technici het gevaar voor de volksgezondheid van het stof der wegen te hoog aanslaan. Stof is in de eerste plaats in hooge mate hinderlijk, zoodat bestrijding met alle mogelijke middelen dient te worden aangemoedigd. Pas in de tweede plaats is het gevaarlijk; in de tropen, waar het vuil slordig wordt weggeworpen, wellicht meer dan in Europa.

Over wegen en straten in de tropen heb ik in mijn literatuur zoo goed als niets kunnen vinden: Ik weet uit gesprekken met hygiënisten en medici, dat het gevaar van verspreiding van infectieziekten door stof zeer gering wordt geacht, want de desinfecteerende en drogende kracht der tropische zon is zoo sterk, dat schadelijke organismen, gesteld dat ze op straat of op den weg worden gedeponeerd, zeer spoedig zullen afsterven en uitdrogen, zoodat hun gevaarlijkheid uiterst gering is. Wel vermoedt men op goede gronden, dat keel en oogaandoeningen er door in de hand worden gewerkt. Ook het gevaar van het begieten van de wegen met het vuile water uit de goten en leidingen wordt heel gering geacht, al is het natuurlijk uit een opvoedkundig oogpunt raadzaam het begieten met zuiver water te doen. Indirecte gevaren zijn er wel; ik wees reeds op het belang van de wijze van aanleg bij den stedenbouw.

Op de beteekenis voor de volkshuisvesting van verkeers- en woonstraten, op die van de breedte, op die der richting met het oog op de toetreding van licht en lucht, en vóór alles op die van de kosten, wordt in werken handelend over het woon- en het woningvraagstuk zoo nadrukkelijk gewezen, dat het niet noodig is er hier nog verder de aandacht op te vestigen. Waar hierop echter in geen der technische werken, die ik over het wegenvraagstuk raadpleegde, de aandacht wordt gevestigd, meende ik goed te doen op de buitengewoon belangrijke beteekenis die de weg in dit opzicht voor de volksgezondheid heeft, te wijzen. Misschien is dit wel de hoofdzaak! Dat de weg door verkeerde afwatering of verkeerd onderhoud aanleiding kan geven tot de verspreiding van malaria-muskieten, dat men door de natuurlijke afwatering te verhinderen, heele landstreken ongezond kan maken, dat een goede weg waarover vlug verkeer mogelijk is, voor medische hulp aan de bevolking, van zeer groote beteekenis is, ook hierop zij slechts in het voorbijgaan de aandacht gevestigd.

Ook voor de economische ontwikkeling van een land zijn de wegen van primaire beteekenis en hierdoor weer voor de hygiënische; want het geld, noodig voor de vele verbeteringen der volksgezondheid, moet worden verkregen door vermeerdering van den welstand der bevolking, die nauw verband houdt met de ontwikkeling der verkeersmiddelen, terwijl de volksgezondheid de volkskracht en de energie ten zeerste beinvloedt en deze weer noodig is voor verbetering van economische toestanden.

De beteekenis der wegen en straten voor de volksgezondheid is, zooals uit het bovenstaande blijken moge, geweldig — al hecht men er meestal de engere beteekenis aan, dat de betrekking tusschen volksgezondheid en weg onderhouden wordt door het stof en de hinderlijke geluiden van de straat. Stof is van groote beteekenis voor wandelaars, voetgangers, voor de huizen, langs de wegen voor den plantengroei, zoodat de *indirecte* beteekenis van het stof — om alleen dien factor van het vraagstuk te noemen, zeer groot is. De stofbestrijding als element van den invloed van weg en straat op de volksgezondheid, is dus ons aller aandacht waard.

UIT DE INDISCHE PERS.

„Rampokpartij in Bekasi" (Residentie Batavia). In den nacht van 18 op 19 October 1919, tusschen 11 en 12 uur, zijn een 25- tot 30-tal als politieagenten verkleede gewapende kamponglieden het huis binnengedrongen van één der landheeren te Bekasi.

Toen deze hen hoorde aankomen, vluchtte hij naar den zolder, doch nam 4 geweren mede voor zijne verdediging.

Van dáár vuurde hij op de roovers, met het gevolg dat één hunner doodelijk werd getroffen en één gewond.

Drie roovers bereikten daarna den zolder, waar een hevige worsteling plaats vond.

Het zinken plafond stortte naar beneden en de vechtenden vielen op den grond. De landheer werd gebonden aan handen en voeten en met neerschieten bedreigd als hij den sleutel van de brandkast niet gaf, waarop de dieven de brandkast openden, ongeveer ƒ 1000 daaruit namen en toen het hazenpad kozen.

De gedoode roover bleek te zijn iemand uit de kampong Tjikerang.

De autoriteiten verschenen weldra op het landgoed, doch omtrent den uitslag van het onderzoek is nog niets bekend. (Perniagaän 21 October 1919).

Aftreden van den Inlandschen Redacteur uit de Redactie van de „Sinar Sumatra". Volgens ontvangen berichten is de heer Mohamad Noer galar Radja Marah uit de redactie van de „Sinar Sumatra" getreden.

De reden daarvan zoude zijn, dat er geen overeenstemming van inzichten bestond tusschen hem en den hoofdredacteur den heer Lim-Koen-Hian, een persoonlijkheid, die, zooals de „Soenting" van 14 November 1919 zegt, van meening is dat hij den Inlander maar kan laten werken als een koeli.

Dit geschil kwam niet onverwacht. Het bestond reeds lang en sproot hoofdzakelijk voort uit het feit, dat de in de „Sinar Sumatra" gebruikte taal niet die van het land van Sumatra was, doch het Bataviaasch-Maleisch.

Het einde van den laatsten Woensdag van de maand Safar. Ter hoofdplaats Padang (Westkust van Sumatra) bestaat het gebruik dat, zoowel mannen als vrouwen, groot en klein, op den laatsten Woensdag van de maand Safar, van elk jaar, uit hun huis gaan met het doel de slechte geesten daaruit te verdrijven en op eene door hen uitgezochte geschikte plaats een bad te nemen, in de hoop dat gezondheid en reinheid van hart hun deel zal zijn.

In het jaar 1919 viel die Woensdag op 19 November.

Alle onderwijzers en de leerlingen van de Inlandsche scholen hadden afgesproken op dien dag te zullen gaan naar Batoe Sikabau, welke plaats gelegen is tusschen Soengei Beramas en Boengoes. („Soenting" 14 Nov. 1919).

Handel in vrouwen. De politie heeft de hand gelegd op een Chinees, oud 59 jaar, genaamd Tan-Iè-Boe, alias Y-Tan, die beschuldigd wordt van handel in vrouwen beneden den leeftijd.

Deze persoon spreekt zeer goed Engelsch en Nederlandsch en woont te Singapore, alwaar hij een bloeiend advocatenkantoor heeft.

Te voren was hij op een advocatenkantoor in functie, doch associeerde zich later met een Nederlandsch advocaat en richtte te Singapore een advocatenkantoor op.

Toen deze laatste stierf bleef hij alleen werkzaam op dat kantoor, dat een groote cliëntèle heeft.

Behalve dat hij de betrekking van advocaat uitoefent, is hij ook nog van beroep geneesheer en verkoopt als zóódanig medicijnen.

Toen hij door de politie te Soerabaja in den val liep, bezocht hij Java, voorgevende handelszaken te willen regelen en vrouwen te zoeken, die voor de betrekking van doctores zouden worden opgeleid.

Hij werd gearresteerd in het Oost-Java-Hotel te Soerabaja en had in zijne omgeving reeds een 20-tal meisjes, die voor de zoogenaamde docterschool waren bestemd.

Hij ontkende eenige slechte bedoelingen te hebben, doch de aanwijzingen tegen hem waren zóó bezwarend, dat hij werd gearresteerd.

Twee der meisjes, die er zeer goed uitzagen, werden ter onderzoek in het Stadsverband te Soerabaja opgenomen.

Eenige gegevens met betrekking tot het ontstaan van de hoofdplaats Soerabaja. Aan de „Pewarta Soera-

baja'' van 22 October 1919 werd ten deze het navolgende ontleend:

Omstreeks het jaar 1450 werd het strand van Soerabaja bezocht door een Palembanger of iemand van Noord-Sumatra, die zich dáár vestigde in het belang van de verspreiding van het Mohamedaansche geloof. Deze persoon heette Raden Rachmad en was gehuwd met eene vrouw van vorstelijke geboorte met name Tjempe en afkomstig uit Siam en afstammelinge van een Arabisch geestelijke.

Raden Rachmad was verwant aan den Vorst van Madjapahit, Angkawidjaja, die gehuwd was met de oudste zuster van Tjempe.

Het was de moeder van deze, die Raden Rachmad naar Java zond en die dáár door de vorstelijke families goed werd ontvangen.

Zelfs was men zóódanig met hem ingenomen, dat men hem niet alleen uithuwelijkte aan één der Javaansche prinsessen, doch men bouwde ten zijnen behoeve bovendien nog een paleis te Ngampel (in de nabijheid van Soerabaja), alwaar hij een 3000-tal familieleden moest onderhouden.

Raden Rachmad noemde deze plaats Ngampel Dhante, terwijl hij in de geschriften bekend is onder den naam van Soenan Ngampel.

Hij stichtte er een godsdienstschool, die zooveel vermaardheid kreeg, dat zij ook buiten Java bekend was.

Het was hem echter niet beschoren veel van de uitkomsten van zijn werk te aanschouwen.

Hij stierf te Soerabaja omstreeks het jaar 1453 en werd dáár begraven.

Zijn graf verschilde niet veel van dat der andere aldaar begraven vorstelijke personen

Het volk en ook de Javaansche grooten bewezen den persoon van Raden Rachmad steeds den grootsten eerbied door regelmatig grafbezoek en ter plaatse gebeden op te zeggen, doch de begraafplaats met zijne duizendtallen Moslimsche graven heeft plaats moeten maken voor eene militaire versterking tijdens den strijd met de Portugeezen, die aan de vestiging van Ngampel Dhante den naam Soerabaja gaven.

UIT DE CHINEESCHE PERS.

Viering van den geboortedag van den Chineeschen Wijze Kong-Hong-Tjoe en opening van het Lie-Hak-Hauw-gebouw (meisjesschool) te Buitenzorg.

II (Slot).

Vervolgens deelde de heer Kwee-Tek-Hoei mede, dat de resultaten van het gegeven onderwijs mochten worden gezien en prees hij de leiding van de onderwijzeres, mejuffrouw Mangold, en haar tact om met de kinderen om te gaan.

Het is aan geen twijfel onderhevig, of de meisjes kunnen bij goede leiding het op intellectueel gebied tot eene vrij groote hoogte brengen, doch dan moeten de jongens en meisjes niet in dezelfde klas vereenigd blijven om reden dat, als de meisjes zich met handwerken bezig houden, er voor de jongens niets te doen is.

Dit gebrek moest veranderd worden, doch de oplossing was niet zoo gemakkelijk te vinden, ten eerste omdat er geen geschikt gebouw te vinden was en ten tweede met het oog op de hooge kosten.

Doch ten slotte is het gelukt op dit gebouw, dat nu geopend is, beslag te leggen voor de som van ƒ 9000 en er hypotheek op te nemen.

Het onderwijs behoeft dus niet meer te worden onderbroken en de meisjes kunnen op deze school nu het Mandarijn-Chineesch en de Engelsche taal leeren.

Mejuffrouw Wu-Chi is de onderwijzeres op de school en wordt weldra bijgestaan door eene tweede uit China afkomstige onderwijzeres.

De kosten van deze school zijn vrij hoog. De onderwijzeressen ontvangen ƒ 250 per maand en de onderwijzeres in handwerken ƒ 120 pér maand.

De maandelijksche uitgaven bedragen ƒ 400 of ƒ 5000 's jaars, terwijl er slechts ƒ 2000 beschikbaar is, d.i. dus voor een maand of vijf, zoodat spreker zich verplicht rekende de Chineezen te Buitenzorg op te wekken tot het verleenen van geldelijken steun aan deze nieuwe inrichting en hen aan te sporen de meisjes naar deze school te zenden.

Na deze toespraak kreeg Miss Wu-Chi het woord. Deze dame is blijkbaar een krachtig vrouwspersoon met energieke neigingen en gewoonten.

Terugdenkende aan Groot-China was zij begaan met 't Noodlot dat dit land en zijne bewoners treft, want dit land verkeert altijd in gevaar door de jarenlange hinderlijke inmenging en beleedigingen van de zijde der Vreemdelingen,

Ditzelfde geldt tot op zekere hoogte voor de Chineezen op Java, doch dáár heeft men nu tenminste een Chineeschen Consul-Generaal, die de belangen van de landgenooten kan behartigen. Toch konden nog onregelmatigheden plaats hebben, zooals onlangs is gebleken uit de zaak te Koedoes.

Terwijl de Chineesche vrouwen in Indië van vele toestanden op de hoogte zijn, weten de vrouwen in Groot-China weinig of niets van hetgeen buiten hun land omgaat.

Het gevaar voor Groot-China bestaat, volgens spreekster, hierin dat de bevolking van dit land eenmaal in den toestand van slavernij zal geraken, zooals nu reeds het geval is met Korea (Japan) en Engelsch Voor-Indië, want het is nu eenmaal een bekend feit, dat, als een land zijn eigen zaken niet kan regelen, er dan een ander komt die het wel kan.

De mogelijkheid bestaat, dat men, over hetgeen hier gezegd wordt, verbaasd zal staan, in aanmerking genomen dat China een groot, uitgestrekt rijk en sterk bevolkt land is, doch de spreekster zeide, dat men het feit niet uit het oog moest verliezen dat van de 400 millioen zielen er 200 millioen vrouwen zijn die niet veel meer doen dan slapen en opstaan.

De andere 200 millioen mannelijke onderdanen zijn de werkers, zoowel in als buitenshuis, want de Chineesche vrouw is niet in staat huiswerk te verrichten. Het zijn de mannen die dit doen en het is om die reden dat zij zich niet met de publieke zaak kunnen bemoeien.

De Chineesche vrouw mag zich in dit opzicht tot de Europeesche richten en haar tot voorbeeld nemen.

Miss Wu-Chi verzocht het gehoor haar goed te begrijpen.

Zij had geenszins de bedoeling te zeggen dat er geen bekwame menschen in China zijn, doch zij wilde de aandacht vragen voor hetgeen leelijk is in de Chineesche maatschappij en dat de Chineesche vrouw weinig of geen onderwijs geniet.

En dit is van zeer groot belang te achten, want de vrouw is het voornaamste element in de moderne beweging.

Zij is te vergelijken met de wortels van een plant of met het fundament van een huis.

Zij staat zooveel naderbij tot het kind dan de man en als zij dit kind weet op te voeden en de huishouding behoorlijk kan waarnemen dan komen de mannen ook in betere conditie en kunnen deze zich aan de openbare zaak laten gelegen liggen.

De vrouw moet zich niet werpen op het mannenwerk, doch haar eigen werk verrichten en wanneer dit noodig is moet men elkander kunnen steunen.

Spreekster is van meening, dat bij het onderwijs de meisjes en jongens gescheiden moeten zijn.

Wat de Chineesche vrouwen in Indië betreft, ontmoet zij zoo dikwijls personen die op de Inlandsche vrouwen gelijken en die ontkennen Chineesche vrouwen te zijn. Deze verkeeren in eene soort van onwetendheid die droevig stemt en die tot gevolg heeft dat ook de kinderen onwetend zijn, hetgeen de Chineesche onderwijzers en onderwijzeressen maar al te dikwijls ondervinden.

Zij spreken niets als Maleisch en kennen de Chineesche taal niet.

Gelukkig zijn er reeds tal van Chineesche meisjesscholen op Java, waar men niet alleen de talen leert doch ook andere wetenschappen en handwerken, die nuttig kunnen zijn in geval men een levensbestaan moet zoeken, zoodat het zich laat aanzien dat een be-

langrijke vooruitgang op intellectueel gebied te verwachten is [1]).

De laatste spreker was de heer Ang-Yan-Goan. Deze gaf met hulp van cijfers een overzicht van den vooruitgang van het onderwijs in Groot-China.

Aangezien te dezen aanzien in het Kol. Weekblad van 11 December 1919 No. 50 reeds tal van statistische gegevens ten beste werden gegeven, kan hier met een loutere mededeeling van het feit worden volstaan en naar dat nummer worden verwezen.

Ten slotte zij nog vermeld, dat in de galerij van het nieuwe schoolgebouw twee tafels waren geplaatst waarop het borduurwerk, kantwerk en naaiwerk van de vrouwelijke leerlingen van de Buitenzorgsche school waren ten toon gesteld.

Dit fraaie handwerk werd door de aanwezigen gekocht en bracht ± ƒ 200 op.

Moge de Lie-Hak-Hauw-school te Buitenzorg groeien en bloeien in het belang van een spoedigen vooruitgang!

---

[1]) De verslaggever van het feest schrijft in de Perniagaän van 21 October 1919, dat hij hoopt dat van dien voortuitgang over 10 of 20 jaren zal blijken, want anders heeft Miss Wu-Chi nog kans dat zij voor een grootspreekster zal worden gehouden.

LITERATUUR-OVERZICHT.

In het jongste nummer van „Bergopwaarts" bepleit de hr. I. C. van Hoeve de wenschelijkheid der aanstelling van Inlandsche zendelingen.

„Wat de opleiding der Evangeliedienaars in onze koloniën betreft," aldus de schrijver, „zoo heeft men als regel aangenomen, dat de Europeanen de zendelingen van Indië moeten wezen. Wie zal de eerste zendeling uit de Inlandsche bevolking wezen met dezelfde bevoegdheden als de Europeesche? Welke zendingsvereeniging durft op de zendingsschool een Inlander aan te nemen, niet alleen voor de opleiding van hulpprediker der Indische kerk, zooals reeds met een tweetal is geschied, maar voor de vorming van een zendeling onder de Javanen en Maleiers? Men zou voor zulk een daad een monument behooren op te richten. Wanneer zal de gedachte ingang vinden, dat niet alleen de Europeaan, maar ook de Christen Inlander voldoende vermogens bezit om de studie met goeden uitslag te voltooien en om later zelfstandig aan 't hoofd te staan van een zendingsressort?

Een zendeling uit het volk en voor het volk.

Wie gevoelt niet de bekoring, hierin gelegen, en de kracht die van zulk een man kan uitgaan.

Nog steeds staan wij in Holland op 't zelfde standpunt als voorheen: zendelingen uitzenden, helpers in Indië aanstellen, terwijl de bevolking in het Oosten ontwaakt en zich inspant om tot zelfstandigheid te geraken, welke beweging ook tot de Christengemeente is doorgedrongen. Zal de zending met haar taak gereed staan, als eenmaal de dag zal aangebroken zijn, waarop Indië de hulp van 't Moederland niet meer noodig zal hebben?

Reeds thans worden Inlanders benoemd tot verantwoordelijke betrekkingen. Zij zijn gezet in de Inlandsche rechtbanken, zij worden gekozen in verschillende raden, zelfs in den volksraad. Inlanders zijn belast met het bestuur over groote landschappen en aangesteld als regenten, controleurs, inspecteurs, medici en ingenieurs.

De zending acht hen niet geschikt zelfstandig op te treden."

Nederlandsch-Indië Oud en Nieuw.

De Januari-afl. bevat een opstel van R. M. Noto Soeroto: „Wayangbeeldkunst als grondslag eener Javaansche schilderschool." Deze studie, verlucht door afbeeldingen en het portret van den Javaanschen schilder Raden Saleh (1814—1880) werpt in de eerste plaats een helder licht op de beteekenis der wayangfiguren, waarvan de meeste Europeanen zich een verkeerde voorstelling maken en er iets wanstaltigs en gedrochtelijks in zien. Schr. besluit zijn beschouwing: Boedi Oetomo heeft bij het 100ste geboortejaar van Raden Saleh een „Raden Saleh-fonds" gesticht, ten doel hebbende om de studie van ontluikende Javaansche schilders te bekostigen. Niet Raden Saleh echter zou ik tot voorbeeld willen aanwijzen voor toekomstige Javaansche schilders. In de richting van Raden Saleh kan een Javaan het zeker wel heel ver brengen, maar niet zal daardoor een eigenlijke Javaansche schilderkunst ontstaan. Hiervoor is noodig bewuste kennis van den eigen aard, liefdevolle bestudeering der eigen tot reeds zoo groote volkomenheid gegroeide wayangbeeldkunst en levendige belangstelling in de kunst van onze eigen broeders, de Baliërs.

Dezelfde afl. bevat nog het eerste gedeelte van een kwistig geïllustreerd artikel van den hr. J. A. Loebèr Jr. over bamboe-ornament van Nederlandsch Nieuw-Guinea. Volgens schr. heeft de Papoea het zeer ver gebracht in het versieren zijner bamboekokers: al is dit Papoea-ornament niet zoo elegant als het Dajaksche, niet zoo teer en fijn bewerkt als dat der Toradja's, niet zoo frisch als het Timoreesche bamboe-ornament, het mag er zijn, omdat het iets heel eigen heeft, zich karaktervol van al het andere onderscheidt.

Het Nederlandsch eskader in Oost-Indië.

Bij Mart. Nijhoff te 's-Gravenhage is (volgens een vrij uitvoerige bespreking in de N. R. Ct. van 1 dezer) van de hand van den gep. vice-admiraal F. Bauduin verschenen: Het Nederlandsch eskader in Oost-Indië, benevens eenige beschouwingen over een toekomstige Nederlandsche marine.

De schrijver, die gedurende de beide eerste oorlogsjaren commandant was van het Nederlandsch eskader in Oost-Indië, heeft in dit smakelijk uitgevoerd, met verscheidene afbeeldingen versierde boekwerk de verrichtingen van dat deel onzer marine geschetst. De aan alle herinneringen verbonden weemoed moet voor hem in dit bijzonder geval wel vooral hierin zijn gelegen, dat het bestaande materieel, naar hij zelf constateert, zoo goed als op is en dat men gevoegelijk zou kunnen zeggen dat de Marine niet meer bestaat. Alleen put de heer Bauduin uit de beschrijving van hetgeen de Marine heeft gedaan en van de aan haar gestelde eischen de hoop, dat men tot de overtuiging zal komen, dat wij een Marine noodig hebben.

Begrijpelijkerwijs speelt de handhaving van de neutraliteit een groote rol hierbij.

In het hoofdstuk over de toestanden en vraagstukken gedurende den eersten tijd van den oorlog merkt schr. op, dat de gevechtswaarde van ons eskader, tegenover welke van de oorlogvoerende partijen ook, absoluut nul was.

De Ingenieur.

In No. 5 een artikel van den ir. E. C. Abendanon, getiteld: „Een jong-palaeozoïsch en een devonisch fossiel van Celebes?", naar aanleiding van een tweetal mededeelingen van prof. ir. H. A. Brouwer over het voorkomen van fossielhoudende palaeozoïsche afzettingen op Celebes en van devonische afzettingen in den Oost-Indischen Archipel in „De Ingenieur", resp. van 8 Nov. en 29 Nov. 1919.

Indië. Geïllustreerd Weekblad.

Inhoud van afl. 44: De Jagerstammen in Borneo's oerwouden, door N. — Reisherinneringen uit Indië. Soerabaja (vervolg), door K. — Patrouilleleven. IV. Terreinhindernissen, door M. A. van der Lijke. (Het over Soerabaja handelend artikel bevat tal van zeer interessante foto's).

Handelsberichten.

Het nummer van 29 Januari bevat mededeelingen over het voorkomen en gebruik van bamboe in den Oost-Indischen Archipel en verder o.m. economische gegevens over de navolgende gewesten der buitenbezittingen: Menado (Maart '19), Wester-afdeeling van Borneo (Mei), Timor en onderhoorigheden (Mei), Atjeh en Onderhoorigheden (Mei).

Archief voor de Rubbercultuur in Ned.-Indië.

In de Dec.-afl. schrijft Dr. C. Heusser over de voortplantingsorganen van Hevea Brasiliensis Müll. Arg. Het uitvoerige artikel is verduidelijkt door tal van illustraties. — Ir. J. C. Hartjens bespreekt den invloed van verschillende bereidingswijzen op „shortness" van sheetrubber.

Boschbouwkundig Tijdschrift Tectona.

Oorspronkelijke bijdragen in Dl. XII, afl. 11. Het omzakken der djati-stammen in jonge plantsoenen der houtvesterij Bandjaran, door J. Beumée en N. Beumée-Nieuwland. — Nog eens langs nieuwe banen, door A. E. J. Bruinsma. — Over de Damaksche djati-bosschen in 1772 (E. H. B. Brascamp), door Z. van Doorn. — Korte mededeelingen, referaten, enz.: Overzicht van de uitkomsten der in het eerste halfjaar 1919 gehouden openbare verkoopingen, enz. — De wondeplek bij het boschwezen in Ned.-Indië, door Prof. A. te Wechel. — Een laatste stap terug, door C. H. P. van Diggelen.

Cultura.

De hr. J. J. Parels wijst in het Januari-nummer van „Cultura" over proefnemingen met djali bras, als

nieuw voedingsgewas voor Ned.-Indië. Uit die proeven is gebleken, dat dit gewas (de wetenschappelijke naam er van is Coix Lacryma L.) voor de volksvoeding op Java belangrijke beteekenis kan krijgen. Men zal echter dit product op uitgebreide schaal voor den inlandschen landbouwer moeten demonstreeren daar deze, in-conservatief als hij is, er eerst noode toe over zal gaan het gewas te planten. En waar het hier een kwestie van smaak geldt (djali bras is voedzaam, goed verteerbaar en heeft een smaak als gort), zal het product eerst langzaam aan zijn intrede in de inlandsche huishouding doen.

Over den Boroboedoer.

Bij M. Altmann te Leipzig is verschenen: Der Tempel von Boro-Budur, eine buddhistische Studie, von Dr. Georg Mahn.

Blijkens het voorwoord is het geschrift een omgewerkte uitgave van een in 1913 in het tijdschrift „Die Erde" verschenen beschouwing van denzelfden schrijver. Het keurig gedrukt boekje van ruim 90 blz. klein kwarto formaat, wordt besloten met een 24-tal fraai uitgevoerde afbeeldingen, welke op het monument betrekking hebben. Over de waarde van het geschrevene kunnen we geen oordeel uitspreken, en volstaan dus met de aandacht van deskundigen er op te vestigen.

De Indische Mercuur.

Uit den inhoud van No. 5: „Kleine Landbouw" in Ned.-Indië en Amerika, door H. F. K. Douglas (belangrijk resultaat van persoonlijke waarneming in Amerika). — Commercial oils, door J. F. Lauchs, besproken door J. J. A. Wijs. — Teeltdwangordonnantie. — Schatting der Java-Suikerproductie oogst 1919 en der beplante oppervlakte voor campagne 1920, door W. C. Dickhoff (ontleend aan het Archief voor de Suikerindustrie in Ned.-Indië). — Huidenhandel en lederindustrie in Britsch-Indië. — Uitvoer van en invoer op Java en Madoera. — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen, benevens de overige vaste rubrieken.

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned.-Indië.

Inhoud van No. 25. Oorspronkelijke bijdragen: Vakonderwijs voor cultuur-employé's, door van Uffelen. — Nogmaals „De vliegmachine in dienst van Ondernemingen", door G. V. Rhemrev. — Positieverbetering van het Europeesch personeel, werkzaam in de cultures in Ned.-Indië, door K. Knot. — Planter, hoe ziet uw keuken er uit. — Rubriek landbouwberichten uit Indische bladen: De rijstdistributie. — De reorganisatie van het Boschwezen. — Voorstel tot doorvoering van het Wadoek-stelsel, enz.

* * *

Ten besluite nog eenige titels.

Verslag van den dienst van het Boschwezen in Nederlandsch-Indië over het jaar 1917. (Weltevreden, Albrecht en Co.).

Verslag omtrent de gouvernements-kina-onderneming te Tjinjiroean (Bandoeng) over 1918. (Bandoeng, Boekhandel Visser en Co.).

Een voor Hevea schadelijke oeret (Holotrichia leucophthalma Wied) (Mededeelingen van het Proefstation Malang. No. 28).

Zullen we de Indische kerk gaan dienen? door L. Knappert. (Teekenen des Tijds, 1919, bl. 223).

Een en ander betreffende de geologie en agrogeologie van Sumatra's Oostkust, door Dr. E. C. Julius Mohr. (Mededeelingen Deli Proefstation, serie II, No. 7).

Dysenterie en bilharzia in Suriname en een opmerking over de werking van emetine, door C. Bonne. (Ned. Tijdschr. voor Geneesk. 1919, II, bl. 1718).

De geschiedenis van de „Koninklijke" (petroleummaatschappij), door H. Ch. G. J. van der Mandere (Industrieel Weekblad, jaarg. 13, bl. 170 vgg.)

Drukpers en journalistiek in Indië (vervolg). (De Reflector, 20 Dec. 1919).

Suriname.

Een overzicht te geven van het Voorloopig Verslag van de Eerste Kamer over de ontwerp-begrooting van Suriname voor 1920 gaat bezwaarlijk, wegens den aard van dit staatsstuk. Wij zullen ons moeten bepalen tot het doen van enkele grepen daaruit:

Eenige leden waren van gevoelen, dat er weinig aanleiding bestond voor het houden van algemeene beschouwingen, daar men toch zou vervallen in het herhalen van meestal oude klachten.

Wat aangaat de verhouding van het opperbestuur en de Koloniale Staten, werd er op gewezen, dat niet altijd aan deze laatsten de minder goede verstandhouding te wijten is. Naar aanleiding van de meermalen aangeheven klachten te dien aanzien, zou men gaarne uit duidelijk omschreven feiten vernemen, in welke gevallen en wanneer door de Koloniale Staten een verkeerd gebruik is gemaakt van hun bevoegdheden. Ten aanzien van de wenschelijkheid van bestuursreorganisatie zou men gaarne het oordeel van den minister vernemen over de denkbeelden, ontwikkeld in de „West-Indische Gids", onder den titel „De Koloniale Staten van Suriname." Het oordeel van den Minister over de verschillende daarin gedane voorstellen zoude men gaarne vernemen, vooral wat betreft het toetsingsrecht der Tweede Kamer en het instellen van een West-Indischen Raad in Nederland, ter voorlichting van den Minister, zooals dit door den heer van Ommeren op 6 Mei 1918 in de Koloniale Staten werd verdedigd.

Omtrent den financieëlen toestand werd opgemerkt, dat voorstellen, die kunnen leiden tot vermeerdering der productie, die de bevolking zouden doen toenemen en de middelen der schatkist kunnen verhoogen, door den Gouverneur niet worden gedaan.

De positie van het bijzonder onderwijs werd niet in overeenstemming geacht met het beginsel der gelijkstelling van het openbaar en het bijzonder onderwijs, dat voor het moederland is aangenomen en ook voor de koloniën behoort te worden doorgevoerd.

Welke is de meening der Regeering ten aanzien van het Rapport der Suriname-Commissie, waarbij werd voorgesteld eene zoodanige splitsing van de begrooting, dat een deel daarvan bij de wet, het andere door de Koloniale Staten zoude worden vastgesteld?

Eenige leden waren van oordeel, dat het request der bureau-ambtenaren van 10 April 1919, om eene betere salarisregeling, op grond van de daarin aangevoerde krachtige argumenten, eene gunstige en spoedige beschikking verdient.

De benoeming van eene Commissie van onderzoek op welke wijze de inheemsche industrie kan bevorderd worden, een deskundig onderzoek naar de aangetroffen ijzerertsen en een handboek over de kolonie in de Engelsche taal, op ruime schaal verspreid, ten einde vreemd kapitaal te lokken, werden aanbevolen.

Eveneens worden een wetenschappelijk onderzoek naar de ethnologie der Indianen (*West-Indische Gids*, October 1919) en het invoeren van een afzonderlijk wapen voor Suriname en Curaçao (*West-Indische Gids*, Juli 1919) wenschelijk geacht.

Het streven moet worden gericht op het verkrijgen van immigranten, die zich blijvend in de kolonie willen vestigen. Wellicht zoude het zenden van „laukeh's" naar Britsch Indië in dat opzicht wel resultaten kunnen opleveren.

Het vaststellen van behoorlijke minimum-loonen, ook voor de arbeiders in de bauxiet-industrie, werd door sommige leden noodzakelijk geacht.

Men vreesde, dat de stichting van een school tot opleiding van jongelieden voor den grooten landbouw geen succes zal hebben zoo lang de vooruitzichten in dit bedrijf niet veel gunstiger worden.

Samentrekking der betrekking van chef van den militairen geneeskundigen dienst met die van geneeskundig inspecteur, met gelijktijdige omzetting van het zoogenaamd militair in een burgerlijk hospitaal, werd wenschelijk geacht.

Die samentrekking bestaat reeds vele jaren en is talloze malen op goede gronden afgekeurd.

Hoe komt de Eerste Kamer op eenmaal tot dezen wensch?

Een drinkwaterleiding voor Paramaribo, onmisbaar uit sanitair oogpunt, blijft nog altijd tot de vrome wenschen behooren, terwijl in het naburig

Demerara de artesische boringen op tal van plaatsen een steeds grooter succes opleveren.

* * *

De „Nieuwe Rotterd. Courant'' van 29 Januari, Ochtendblad A, heeft een artikel „*Japansche expansie naar het Westen en het Zuiden.*'' Het is het verslag van een lezing op 31 October te Osaka gehouden door graaf Otani Kozoei. Ook voor Suriname is er uit de interressante lezing wat te leeren, waarom wij daaruit het een en ander knippen:

......„Weliswaar komen in de Straits Settlements veel Chineesche en Tamil arbeiders voor, maar hun aantal in Nederlandsch Indië is gering. Nu zou men wel van de inboorlingen als arbeidskrachten gebruik kunnen maken, maar zooals ik tevoren reeds zeide, is, behalve op Java, het land schaarsch bevolkt. Dit is dus een punt, dat wel ernstige overweging verdient. Arbeidskracht is voor ondernemingen onontbeerlijk. In welke richting moet de oplossing van die moeilijkheid gezocht worden? Men moet de resultaten van den menschelijken arbeid verhoogen door menschen als menschen te gebruiken en niet als machines. Ik bedoel, men moet partij trekken van hunne menschelijke intelligentie en niet alleen hun brute kracht. Zelfs een groote sterke vent als ik moet het afleggen tegen een os of een paard en hoe zou men dan nog zwakkere menschen met die dieren willen laten concurreeren! Wij Japanners hebben nog al te veel de neiging door menschen den arbeid te laten verrichten, die even goed en beter door vee kan worden gedaan. Het is mij bij mijn terugkeer in Japan weer opgevallen, zoowel in Tokio als in Osaka, hoe de Japanner het werk doet van ossen en paarden. Als Japan de gelijkheid der rassen verkondigt, dan moet er gezorgd worden, dat menschen niet worden gebruikt als vee. (Applaus).

Om op Indië terug te komen...... van groot belang is voor ons het voorkomen op vele plaatsen van petroleum. Daar deze in Nederlandsch Indië zeer overvloedig is, worden hare derivaten gebruikt in allerlei soorten van motoren en automobielen. In Japan is de aanvoer van petroleumproducten altijd een moeilijk probleem, doch in Indië levert die geenerlei bezwaren op en de prijs is er de helft minder dan hier. Daarom zijn ook minerale oliën aangewezen voor het gebruik bij machinerieën voor ontginning en landbouw. Want de vervanging van menschenkracht door ossen en paarden beschouw ik slechts als een eersten stap. Ossen en paarden zijn daar zwak en naar mijne meening zal men met machines nog veel betere resultaten kunnen bereiken. De landbouw moet er gedreven worden op soortgelijke wijze als tegenwoordig in Amerika geschiedt.

Ik heb onlangs een bezoek aan Tokio gebracht om landbouwmachines te zien en die bezichtiging heeft mij tot mijn genoegen de overtuiging geschonken, dat ook op beperkte schaal machinale ploegen met vrucht kunnen worden aangewend en ik ben dan ook zelf van plan ze te gaan gebruiken.

En ook gij, mijne heeren van Osaka, indien gij overweegt in Indië cultuurondernemingen aan te vangen, moet gij van den beginne af aan uwe plannen baseeren op de aanwending van machinale arbeidskracht. Zoo ge vertrouwt op menschelijken handenarbeid, dan zullen de resultaten zeker teleurstellend zijn. Machinale ploegen heeft men in allerlei soorten, groote en kleine, sterke van 70 of 80 P.K. en zwakke van 20 à 25 P.K. naar gelang van terreingesteldheid en oppervlakte. Op harden grond kan men zware machines bezigen, op zacht terrein alleen lichte. Zulke machines kunnen door één man bediend worden. Als de grond niet al te kleverig en hard is zou men daarmede op een dag wel een H.A. kunnen bewerken. Zoo iets zou men met ossen of paarden niet licht bereiken. Het oppervlak, dat ik een hectare noemde, moet men niet al te letterlijk nemen; alles hangt af van de gesteldheid van den bodem.''......

Het is opmerkelijk, dat gelijksoortige denkbeelden als door graaf Otani Kozoei zijn geuit, ook reeds zijn verdedigd in Surinaamsche bladen.

Curaçao.

Mevrouw Helfrich. †

De Maasbode heeft verleden week het bericht gebracht, dat op 14 Januari l.l. op Curaçao is overleden de echtgenoote van Gouverneur Helfrich.

Een zware slag heeft hierin den Landvoogd getroffen, die nog geen vol jaar de moeilijke taak vervult, met zooveel enthousiasme door hem aanvaard. En nog maar eenige weken was de Gouverneur terug van zijne reis naar de Bovenwindsche eilanden, waar zeker niet het lichtste deel van zijn bestuurslast ligt, toen zijne gade onder omstandigheden, die wij nog niet weten, van hem weggenomen werd.

Reeds hierom is dit verscheiden voor de kolonie een verlies. Maar er is meer. Mevrouw Helfrich heeft ook zelf op verschillende wijzen hare sympathie voor land en volk getoond. Vooral in de oprichting der vereeniging „Huisvlijt'', waartoe zij in de kolonie het initiatief genomen heeft overeenkomstig het overleg, gepleegd met eenige dames onzer West-Indische commissie, heeft zij blijk gegeven aanstonds te gevoelen, waar hulp noodig was en hoe deze in zoo delicate zaak doeltreffend kon verleend worden. Zij zal zich hierdoor ongetwijfeld een monument in veler harten gesticht hebben.

Het Gouvernementshuis, dat na het vertrek van Gouverneur De Jong van Beek en Donk zoo lang eene vriendelijk recipieerende gastvrouwe had gemist, heeft slechts korten tijd dit gemis hersteld mogen zien.

Als geloovig Roomsch Katholiek weet Gouverneur Helfrich waar de troost, die hij zoekt, te vinden is. Worde die hem rijkelijk geschonken.

Koloniaal Verslag 1919.

Eindelijk ligt het K. V. over 1918 voor ons. Hier en daar doen wij een greep uit de in hoofdzaak met die van andere jaren overeenkomstige mededeelingen.

Op Curaçao is de economische toestand gaandeweg verbeterd. „Talrijke overgangen van onroerende goederen in de handelswijken te Willemstad vonden plaats; nieuwe kantoren, bergplaatsen en winkels werden gebouwd of verbouwd; op de scheepstimmerwerven werden voortdurend nieuwe schepen gebouwd.''

Van Curaçao vertrokken 337 en van Aruba 700 arbeiders naar Cuba, aangelokt door dagloonen van 2.40 dollar. „De toestand van deze arbeiders moet, volgens getuigenis van velen hunner, buitengewoon gunstig zijn. Zij genieten een ruim dagloon, zoodat zij hunne achtergebleven gezinnen naar behooren kunnen onderhouden. De behandeling zijdens de werkgevers is zeer humaan en het werk niet bovenmatig zwaar.'' Velen zijn teruggekeerd, evenals van hen, die, als gewoonlijk, van Aruba en Bonaire naar Venezuela vertrokken.

Op alle eilanden buiten Curaçao was de economische toestand minder gunstig, Saba uitgezonderd. St. Martin klaagt over de hooge loonen en het gebrek aan scheepsruimte, waardoor de houtindustrie leed; St. Eustatius had met de ongunstige weersgesteldheid te kampen.

Omtrent het bekende gevecht in den Raad van politie op St. Eustatius deelt het verslag mee: „De zesde door de landraden op *St. Eustatius* als spoedvergadering op 5 April uitgelokte vergadering, waarin de gezaghebber de meening handhaafde, dat hij aan geen landraad een verontwoordelijkheid kon overdragen, welke hem door het centraal gezag is opgelegd, moest worden gesloten wegens niet te herstellen ordeverstoring. De landraden, de heeren J. C. Every en W. J. F. Mussenden, verzetten zich tegen die sluiting, waarop het tot handtastelijkheden kwam. De Raad van politie veroordeelde genoemde heeren, overeenkomstig den eisch, tot eene geldboete van onderscheidenlijk ƒ 400.— en ƒ 300.— ter zake van het feit, omschreven bij art. 313juncto 317 van het Wetboek van Strafrecht (P. B. 1913, No. 67).

Op de Benedenwindsche eilanden bedroeg de regenval: op Curaçao 656, op Aruba 431, op Bonaire 492 m.M.

In verband met hetgeen wij in ons voorlaatste num-

mer meedeelden, is het van belang, dat de Vereenigde Protestantsche gemeente op 2 Augustus 1918 reeds besloten heeft tot de oprichting van een nieuw kerkgebouw in Otrabanda te Willemstad, „met het oog op de omstandigheid, dat de meeste gemeenteleden in dat stadsgedeelte verblijf houden." In de gemeente zelf werd hiervoor tot het einde van 1918 zes à zeven duizend gulden bijeengebracht.

Het Ondersteuningsfonds „Nederlandsche Antillen" keerde op Curaçao *f* 1700.—, op Bonaire *f* 700.— uit tot leniging van den nood, ontstaan door de griep-epidemie. Het kapitaal van dit fonds bedroeg 31 December 1918 ruim *f* 100.000.—.

In de Eerste Kamer is meermalen gevraagd naar de werking van de verordening op het „onderzoek naar het vaderschap", die, zooals men weet, door den Kolonialen Raad unaniem verworpen is, en toen bij Koninklijk Besluit opgelegd is. Zestien gevallen werden door den Voogdijraad op Curaçao onderzocht, drie werden ingetrokken door de moeders, „onder mededeeling dat zij zich met de vaders omtrent het onderhoud van de kinderen hadden verstaan", in negen gevallen werden „de vaders bereid gevonden geregelden steun voor het onderhoud van de kinderen te verleenen"; slechts ééne moeder, niet tevreden met hetgeen de Raad van den vader wist te verkrijgen, wendde zich tot den rechter met onbekenden uitslag.

Van de voogdijraden op de overige eilanden heet het, als steeds, dat omtrent hunne werkzaamheid „geen bijzonderheden" te vermelden zijn. Inderdaad, zelfs deze mededeeling is voor die voogdijraden „geen bijzonderheid".

Uit het verdere verslag hopen wij de volgende week nog eenige mededeelingen te doen.

Van Vreemde Koloniën en Verre Landen

De nieuwe geest.

Wanneer een huivering het geheele menschdom dooreen schudt, wanneer zelfs de volkeren, die om hun kalmte bekend zijn, aan verontrustende troebelen ten prooi zijn, wanneer het Noorden duizelt, dan zou 't abnormaal zijn dat het Zuiden niet in beweging kwam. Inderdaad is 't Zuiden dan ook wel degelijk in beweging en meer in 't bijzonder; dat aan gene zijde van de Middellandsche Zee. Aldus begint M. Delafasse een beschouwing over wat hij den nieuwen geest noemt, die zich ook in Afrika doet gevoelen. In zijn artikel, in La Dépêche Coloniale, stelt hij dan de vraag: is het een vruchtbare adem, of de voorlooper van een cycloon?

Egypte verontrust de Britsche staatslieden. Italië heeft, door een grondwet aan Tripolis te geven, getracht te ver gaande eischen te voorkomen. 't Fransche gebied in Noord-Afrika lijkt kalmer, vermoedelijk omdat 't reeds eerder voorrechten gekregen heeft, waarom elders nog gevraagd moet worden, meent de schrijver, maar een manifestatie in Tanger en eenige relletjes in Marokko verdienen toch aandacht. Verder, aan de overzijde van de groote woestijn, spreekt zich een geest uit, die daar vóór den oorlog niet bekend was. In Senegal, Soedan, Midden- en West-Afrika zijn daar uitingen van aan te wijzen. Dit geldt niet alleen en zelfs niet in de eerste plaats voor die landen, die een meer gevorderden trap van beschaving bereikt hebben, integendeel zelfs. 't Lijkt of de ingetreden veranderingen zich 't sterkste uiten in de streken, die als 't meest achterlijk werden beschouwd, of die hun oorspronkelijke instellingen het beste trouw waren gebleven, zooals b.v. in West-Afrika.

Als staaltjes van waarneming brengt de schr. bij, dat de Senegaleesche kiezers in 1914 een der hunnen naar de Kamer zonden en hem in 1919 weer herkozen. De Soedanneezen hebben tot verrassing van wie hen kenden in vijf jaren tijd een evolutie tot zelfstandig denken doorgemaakt, die de vraag opwerpt: tot waar zal dit gaan? De werkstaking der arbeiders en inlandsche ambtenaren van Kayes heeft geen grooten omvang gehad, maar wijst toch op het begrijpen en toepassen van een strijdmiddel, en dat is wel van beteekenis.

Het heeft thans geen nut meer om te vragen of 't verstandig is geweest een haard te ontsteken, die tot een brand kan uitslaan. Goed of slecht, er is een bron van geestkracht aangeboord. Haar wezen moet bestudeerd worden om te weten wat er van te hopen, wat er van te vreezen is. Onze krachten, zegt Delafasse, moeten er aan gewijd worden den geest te begrijpen, te leiden en de vaart ervan te temperen of aan te moedigen naar onze bevinding in overeenstemming met de omstandigheden.

Dit komt ons inderdaad, ook voor de uitingen van dien nieuwen geest, in de Nederlandsche koloniën, de aangewezen methode voor. Willen begrijpen, willen doorgronden, om de nieuwe energie in goede banen te leiden. Niet oppervlakkig waarnemen en, zonder den geest doorgrond te hebben, nu eens toegeeflijk, dan weer onverbiddelijk tegenover uiterlijke verschijnselen optreden.

Nog meer zwarte krijgers naar Europa.

Bij decreten van 30 Juli en 4 December 1919 is de militaire dienst, bij aanwijzing of vrijwillige verbintenis, georganiseerd voor Fransch West- en Midden-Afrika, alsmede voor Madagascar. Een soortgelijke regeling was in de maak voor de koloniën in de Zuidzee en de kust van Somali, terwijl zij ook voor Indochina verwacht wordt. Dit is een voortzetting en bestendiging van de recruteering, die tijdens den oorlog ingevoerd is. Zijn vroeger, tegen de tijdelijke overplanting van zooveel inlanders naar Europa, alleen luide bedenkingen uitgesproken van Duitsche zijde, thans laten de Fransche bladen een dergelijk geluid hooren. Naar 't schijnt zijn de inlandsche soldaten noodig door de bezettingseischen van 't Duitsche gebied en zullen zij dus eerst een contingent voor Europa leveren, maar daarna 't aantal in hun land gemoderniseerden vermeerderen. Behalve het nadeel dat hierin gezien wordt, wordt nog op een ander gewezen. De koloniën hebben zelf behoefte aan handen. Guinea b.v., dat om arbeiders vraagt, moet 4000 nieuwe soldaten geven. Bovendien echter zal een veel grooter aantal mannen, die in de kracht van hun leven zijn, en juist daardoor in aanmerking komen om voor den legerdienst bijzonder geschikt geacht te worden, van daar over de grenzen naar de Britsche, Portugeesche koloniën of naar Liberia uitwijken. Hierin ligt tevens opgesloten, dat de getroffen maatregel ook groote ontevredenheid wekt.

Boven en behalve de 200.000 man, die in deze organisatie betrokken zijn, leveren Marokko, Algiers, Tunis nog belangrijke contingenten. Dit gaat in tegen den oproep dien het moederland tot de koloniën gericht heeft, om veel, om meer te leveren en het getuigt van gebrek aan vooruitziende politiek, want voor een momenteel doel, dat op andere wijze te verhelpen of uit den weg te ruimen zou wezen, worden met zekerheid groote gevaren en nadeelen voor de toekomst geschapen, die dan niet meer af te weren zullen zijn.

Onvriendelijk Siam.

Naar wij lezen, maakt de Siameesche regeering bekend, dat vreemdelingen afkomstig uit landen, die tot de vijanden van Siam behoord hebben, slechts toegelaten worden wanneer zij van een speciaal daartoe verstrekte toestemming zijn voorzien, welke in geen geval voor langer dan een maand geldig zal zijn.

Stamboel blijft.

De sultan van Turkije zal niet naar Klein-Azië behoeven te verhuizen. Dit is weer een van de vele kwestiën, waarvoor de opperste raad zich heeft moeten voegen naar den volkswil. Tijdens den oorlog was reeds te kennen gegeven dat Engeland Europa geheel van de Turken wilde verlossen, het zag daarin de eenige afdoende oplossing van de eeuwige Balkanruzie. Lloyd George heeft de hoop op de verwezenlijking van dit denkbeeld niet prijs gegeven. Hij kwam daar herhaaldelijk zoo duidelijk voor uit, dat de Mahomedanen uit alle deelen van de wereld, en misschien wel 't allerkrachtigst uit de Britsche koloniën zelf, in allerlei vorm protesten tegen dit voornemen uitten. Ook de onderminister van koloniën, de Indiër Lord Sinha deed zijn waarschuwende stem hooren. Daar kwam bij dat noch Clemenceau, noch de Fransche pers met 't denkbeeld konden instemmen.

In Turkije was de pers een tijd aan banden gelegd, maar toch wist men toen, met heimelijk vervaardigde aanplak- en strooibiljetten, de gemoederen in beroering te houden. De overtuiging ontstond, dat een door den oppersten raad genomen besluit om den khalief sultan te verplichten Stamboel te verlaten, tot ernstige uitingen van verzet zou leiden overal waar mohamedanen wonen.

Wordt de gevoeligheid der Turken al gekwetst door het denkbeeld, dat de verbinding van de Bosporus met de Zwarte Zee onder internationale contrôle zal komen, dit voornemen spreekt tot de Turken, en vooral tot de Moslims buiten Turkije toch niet zoo treffend als dat om den Grooten Heer te verdrijven uit de stad, die in hunne vereering, door een traditie van vijf eeuwen, bijna even hoog staat als die der erkende heilige plaatsen. Daar kwam de vraag bij: hoe daarna met Konstantinopel zelf? Hoe als de Balkanvrede toch niet verkregen werd? De ondervinding, opgedaan bij den strijd

in en om de Bosporus spoorde, evenmin als de directe bemoeienissen, die men met Balkanaangelegenheden gedaan had, tot groote liefhebberij aan, om daar in heden en toekomst als regelaar, organisator, bestuurder op te treden. Syrië, Mesopotamië, Egypte werkten mee om 't gewicht der moeilijkheden nu juist weer ten volle te voelen. Hoe zou aan daarvoor te stellen eischen, aan menschen, materiaal, geld te voldoen zijn?

Amerika had reeds bedankt voor 't voorrecht van een mandaat over Turkije te aanvaarden. Hoewel de Italianen zich een voorname taak in 't oostelijk deel van de Middellandsche Zee toedenken, hebben zij geen lust in de eigenlijke Turksche kwestie de kastanjes uit 't vuur te halen, zij wenschen met de Turken in vrede te leven, ook om niet opnieuw in beslommeringen te geraken in Noord-Afrika.

Men weet nog niet precies hoe de rolverdeeling gedacht is, maar het schijnt uitgemaakt te zijn dat de Porte te Konstantinopel zal blijven. Kunnen hierdoor de gemoederen reeds voor een goed deel bevredigd zijn, naar gefluisterd wordt zou nu nog een poging gedaan worden om van den sultan zelf het verzoek te doen uitgaan, om Groot-Brittannië voor de leiding van en het toezicht op de Turksche zaken aan te wijzen. Lloyd George zou dan zijn zin wel niet ten volle gekregen hebben, maar 't oude Konstantinopel zou toch onder rechtstreekschen Britschen invloed komen.

Aan den wensch (of moet men zeggen, aan den eisch) der Muzelmannen zou wel gehoor zijn gegeven, maar Engeland kan er zich mee troosten, dat het naast den opper-khalief een plaats heeft gekregen, waardoor het in de oogen van alle volgelingen van den Islam, heinde en ver verspreid, hoog gereleveerd zal worden en waardoor het ook tegenover Frankrijk en de andere mogendheden een zeker benijd suces zou behalen.

Van Duitsche onder Amerikaansche vlag.

De Vereenigde Staten hebben zich een zoo groot deel van de Duitsche transatlantische booten toegewezen gezien, dat dit niet nagelaten heeft bij bondgenooten ontstemming te wekken. Praktische zakenmenschen als de Amerikanen zijn, hebben zij aan een internationale handelsvloot-maatschappij voor den aankoop en het beheer van die oorlogsbuit de exploitatie overgegeven. Diezelfde praktische geest heeft hen zich doen heenzetten over de gevoeligheden, die andere ententelanden nog weerhouden om de relaties met de voormalige vijanden te hervatten. Onder de vlag van de American line zullen binnenkort de „Kronprinzessin Cecilie", nu „Mount-Vernon" geworden, de „Kaiser Wilhelm II", nu als „Agamemnon", de „Kronprinz Wilhelm" tot „George Washington" herdoopt, de Duitsche havens terugzien.

Engeland voelt zich door deze voortvarendheid onaangenaam getroffen, Frankrijk staat er verlegen tegenover, omdat 't bij zijne landgrens den handel met Duitschland bemoeilijkt en eigenlijk de volkeren van elkander zou wenschen te isoleeren.

De leer, die van Amerika uitgaat en in praktijk wordt gebracht, is de bevestiging van hetgeen velen beweerd hebben, dat de gemeenschappelijke belangen de volkeren tot elkander zullen brengen, al is daardoor niet gezegd, dat de wrok en de veeten zullen slijten tot verdwijnen toe. Concurrentie dempt kloven, maar doet ook nieuwe ontstaan.

De genoemde oud-Duitsche schepen zijn echter geenszins de eenige, die Amerika voor de groote vaart inricht. Wij vinden vermeld, dat ter voorziening in het zeer gevoelde gebrek aan een passagiersdienst tusschen de Oostkust van de V. S. en de havens van Zuid-Amerika de volgende omzetting plaats vindt van voormalige Duitsche transportschepen in Amerikaansche gouvernements-passagiersbooten, waaronder er zijn, die tot de mooiste mailstoomers zullen gaan behooren. „Prins Joachim" wordt „Mocassin", „Sierra Cordoba" wordt „Callas, „Friedrich der Grosse" wordt „Huron, het vlaggeschip „Groszer Kurfürst" wordt „Aeolus", „Prins Eitel Friedrich" wordt „Kalb", „Prinzessin Alice" wordt „Princess Matoika" en „Prinzessin Irene" komt als „Pocahontes" weer in de vaart.

Hierdoor is 't mogelijk in korten tijd een geregelden passagiersdienst te organiseeren van New-York, via St. Thomas, Pernambuco, Rio de Janeiro, Santos, Buenos Aires, vice versa. De Muuson Steamshipline zal den dienst in beheer nemen. Maar mede wordt het Amerikaansche gouvernement hierdoor in staat gesteld ook nog een dienst in te richten op Venezuela, Columbia en Brazilië. Zoo brengt deze oorlogswinst de deelen van groot-Amerika nader tot elkander.

Een Indiër onderkoning van Britsch-Indië?

Onder de betuigingen van instemming met de voorgenomen bestuursreorganisatie voor Britsch-Indië, zooals deze is ontstaan uit het bekende Montagu—Chelmsford-rapport, en gewijzigd in „the reform bill" vastgelegd is, verdient die van mevrouw Besant bijzondere vermelding. Vooreerst omdat deze dappere en onvermoeide strijdster voor Home Rule voor Indië in de nieuwe wet het middel ziet, waardoor Indië zich tot een zelfstandig bestaan kan ontwikkelen, maar ook omdat zij in de, op 20 December '19 in Morarji Gokuldass-hall te Bombay uitgesproken rede, het vooruitzicht durfde openen op de aanwijzing van een Indiër als bestuurder van Britsch-Indië. Volgens haar heeft 't werk van Lord Sinha, die nu onder-minister van Koloniën is, in Europa zooveel waardeering gevonden, dat hij in Engeland algemeen beschouwd wordt als bestemd om de eerste Indiër-Gouverneur te worden.

Kan er voor de Nederlandsche regeering in deze niets te leeren zijn? „The reform bill", waarvoor het „Joint comittee" de laatste lijnen heeft aangegeven, bevat veel dat der overweging ten volle waard is, omdat de toestanden in Britsch-Indië zooveel meer overeenkomst hebben met die in Nederlandsch-Indië, dan voor de andere Britsche koloniën het geval is. Maar kan ook in 't brengen van Indiërs in de hoogste verantwoordelijke betrekkingen niet een voorbeeld ter overweging liggen, wanneer de plaats van secretaris-generaal aan het D. v. K., van vice-president in den Raad van Indië of van Gouverneur-Generaal te vervullen komt?

Mededeelingen.

Van het Ministerie van Koloniën:

MUTATIEBERICHT.

VACATURE.	DATUM VAN INGANG.	AANTEEKENINGEN.
Landrechter te Buitenzorg (Batavia).	15 Mei 1920.	De eventueel met verlof vertrekkende ambtenaar is Mr. J. K. Onnen.
Griffier van den Raad van Justitie te Semarang.	Eén week voor het vertrek van het ss. J. P. Coen van Tandjoeng Priok in de maand Jan. '20.	De eventueel met verlof vertrekkende ambtenaar is Mr. E. Hesselink.
Voorzitter van de landraden te Grisee c.a. (Soerabaja).	Op een nader door den Directeur vanJustitie te bepalen dag in de maand Mrt. of April 1920.	De eventueel met verlof vertrekkende ambtenaar is Mr. C. L. van Delden.
Voorzitter van den landraad te Bangkalan (Madoera).	2 Januari 1920.	De eventueel met verlof vertrekkende ambtenaar is Mr. C. J. de Gast.
Voorzitter van den landraad te Menado (Celebes en Onderhoorigheden).	Met ingang van een dag in de maand April of Mei 1920.	De eventueel met verlof vertrekkende ambtenaar is Mr. A J. C. van Hamel.

Van het Hoofdbestuur:

STUDIE-COMMISSIE.

VERGADERING op *Zaterdag 9 Februari 1920* om 2 uur nam., in de Leeszaal van het Gebouw van „Oost en West", Heulstraat 17, Den Haag.

Agenda:

1e. Notulen.
2e. Reglementswijziging.
3e. Jaarverslag.
4e. Ingekomen stukken.
5e. Rondvraag.

De wd. Secretaris,
A. J. GOOSZEN.

Van de Afdeeling 's-Gravenhage:

LEZING (met lichtbeelden) op *Dinsdag 24 Februari a.s.* in de Oranje-Societeit, Prins Hendrikplein, aanvang 8 uur 's avonds.

Spreker: de Heer W. D. H. Baron van Asbeck.

Onderwerp: „Suriname".

Toegangskaarten te verkrijgen vanaf Maandag 9 Februari a.s. in Boeatan, Heulstraat 19 en Laan van Meerdervoort 187, van 10.30—12 en van 2—4.

Aan laatstgenoemd adres kunnen deze kaarten ook schriftelijk worden aangevraagd.

Van het Informatie-bureau:
(Heulstraat 17, Den Haag).

UITZENDING NAAR NEDERLANDSCH-INDIE VAN TWEE TANDARTSEN.

Ter voorziening in het tandheelkundig onderwijs aan de Indische artsenscholen en in de tandheelkundige hulp in de bezittingen buiten Java en Madoera kunnen naar Nederlandsch-Indië worden gezonden een tweetal tandartsen, die in het bezit zijn van het in Nederland verworven getuigschrift van tandarts of tandmeester, ten einde daar te lande te worden benoemd tot gouvernementstandheelkundige.

Aan de uitzending is verbonden:

a. eene vergoeding voor uitrustingskosten ten bedrage van ƒ 1500 (een duizend vijfhonderd gulden);

b. vrije overtocht in de eerste klasse, ook voor het wettig gezin;

c. eene voorloopige bezoldiging van ƒ 250 (tweehonderd vijftig gulden) 's maands, ingaande met den dag van inscheping naar Nederlandsch-Indië, tot den dag waarop de dienstbezoldiging volgens de deswege bestaande bepalingen in Indië ingaat;

d. indien de uit te zenden tandartsen gehuwd zijn, uitkeering van het bedrag van eene maand aanvangsbezoldiging, als tegemoetkoming in de door hen verschuldigde huwelijksbijdrage aan het Weduwen- en weezenfonds voor burgerlijke ambtenaren in Nederlandsch-Indië;

e. een renteloos voorschot van ten hoogste ƒ 6000 voor de aanschaffing van een in het bijzonder voor reizen in de tropen geschikt instrumentarium.

De bezoldiging bedraagt ƒ 450 (vier honderd vijftig gulden) 's maands met eene tweejaarlijksche verhooging van ƒ 100 (een honderd gulden) 's maands en vier driejaarlijksche verhoogingen van ƒ 75 (vijf en zeventig gulden) 's maands, zoodat zal worden bereikt een hoogste bezoldiging van ƒ 850 (achthonderd vijftig gulden) 's maands.

Aan hen, die in het bezit zijn van eenige ervaring op tandheelkundig gebied, kunnen reeds dadelijk eene of meer van deze verhoogingen worden toegekend.

De werkzaamheden van de gouvernementstandheelkundigen zullen bestaan in:

1°. het geven van tandheelkundige leergangen aan de Indische artsenscholen, te weten:

a. een leergang, waarin slechts de beginselen der tandheelkunde en het verrichten van eenvoudige kunstbewerkingen den leerlingen wordt bijgebracht;

b. een leergang voor opleiding tot Indisch tandheelkundige;

2°. het maken van rondreizen door de buitenbezittingen tot verleening van tandheelkundige hulp; de regeling van de rondreizen — welke beperkt blijven tot de hoofdplaatsen der gewesten en enkele andere plaatsen, en waarin alleen worden opgenomen die gewesten, binnen welke nog geen particulier Europeesch tandheelkundige gevestigd is — geschiedt door den hoofdinspecteur, chef van den burgerlijken geneeskundigen dienst.

Gedurende deze rondreizen staan de gouvernementstandheelkundigen onder het toezicht van den inspecteur van den burgerlijken geneeskundigen dienst van het ambtsgebied, waarin zij tijdelijk werkzaam zijn.

Voor de behandeling van landsdienaren door de gouvernementstandheelkundigen worden door den hoofdinspecteur, chef van den burgerlijken geneeskundigen dienst, tarieven vastgesteld, en wel achterstaand tarief A voor ambtenaren, die eene maandelijksche bezoldiging van ƒ 400 en daarbeneden, en tarief B voor hen, die meer dan ƒ 400 per maand inkomen hebben.

Tarief A komt overeen met het tarief, vastgesteld door den militairen geneeskundigen dienst voor de tandheelkundige behandeling van officiersgezinnen, terwijl tarief B het tarief is, volgens hetwelk de tandheelkundigen op Java hunne bemiddelde patiënten plegen te behandelen.

Voor de behandeling van particulieren wordt voorshands geen tarief vastgesteld.

De Indische Regeering behoudt zich echter de bevoegdheid voor, zoo noodig, binnen redelijke grenzen in de tarieven A en B wijziging te brengen, zoomede ook voor hulp aan particulieren een tarief vast te stellen.

Elke plaats zal in het algemeen eenmaal per jaar door een der tandheelkundigen worden bezocht.

Particuliere praktijk op Java en Madoera is den gouvernementstandheelkundigen verboden.

Gedurende hunne rondreis behouden de gouvernementstandheelkundigen hunne bezoldiging, doch kunnen zij geen recht doen gelden op eenige vergoeding van reis- en verblijfkosten.

Voorloopig bestaat het plan de gouvernementstandheelkundigen telkens een half jaar te doen besteden aan het te geven onderricht en aan hunne rondreizen.

Het instrumentarium en alles wat de gouvernementstandheelkundigen voor hunne praktijk noodig hebben, wordt door hen zelf aangeschaft.

De benoodigdheden voor het door hen te geven onderricht worden voor landsrekening genomen.

Door den hoofdinspecteur, chef van den burgerlijken geneeskundigen dienst, wordt bepaald, welke kunstbewerkingen de tandheelkundigen steeds in staat moeten zijn op hunne rondreizen te verrichten en in verband daarmede welke instrumenten, chemicaliën en benoodigdheden zij verplicht zijn op die reizen steeds met zich te voeren.

Voor de terugbetaling van het hun zoo noodig te verleenen renteloos voorschot zullen zij vóór hun vertrek naar Indië eene notarieele schuldbekentenis moeten aangaan.

Van lichamelijke geschiktheid voor den Indischen dienst moet blijken uit een geneeskundig onderzoek vanwege het Departement van Koloniën.

De ambtsbezoldiging gaat in Indië in met den eersten der maand volgende op die waarin de benoeming door den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië zal hebben plaats gehad en de betrekking zal zijn aanvaard.

De bezoldiging is onderworpen aan eene korting van 2 ten honderd ten behoeve van de burgerlijke pensioenen en van 5 ten honderd voor de gewone bijdrage aan het Weduwen- en weezenfonds voor burgerlijke ambtenaren in Nederlandsch-Indië. Bovendien is bij eerste indiensttreding, ten behoeve van laatstgenoemd fonds, door gehuwden twee maanden en door ongehuwden eene maand bezoldiging te voldoen, en wel in eens of, met bijberekening van rente ad 5 ten honderd 's jaars, in 36 gelijke maandelijksche termijnen.. Bij huwelijk eene maand bezoldiging, te voldoen op de zooeven aangegeven wijze. Bij bevordering door gehuwden tweemaal het bedrag der verhooging over eene maand, door ongehuwden eenmaal.

De bijdragen wegens huwelijk worden verhoogd met een percentage, afhangende van de leeftijden van man en vrouw.

Zij, die voor uitzending in aanmerking wenschen te komen, moeten zich vóór 15 Februari a.s. bij verzoekschrift, dat aan het Departement van Koloniën moet worden gericht, aanmelden bij de 9de afdeeling (Personeele Zaken, Burgerlijke Dienst) van dat Departement onder overlegging van:

a. hun diploma;

b. eene beschrijving van opleiding en levensloop.

In het verzoekschrift moeten worden vermeld de plaats en de datum van geboorte.

De uit te zenden tandartsen zijn verplicht de in verband met hunne uitzending voor den Indischen dienst aan hen of te hunnen behoeve dan wel ten behoeve van hun gezin van landswege voldane gelden wegens tegemoetkoming in de kosten van uitrusting, tegemoetkoming in de aan het Weduwen- en weezenfonds voor burgerlijke ambtenaren in Nederlandsch-Indië te betalen huwelijksbijdrage, overtocht naar Nederlandsch-Indië, zoomede alle andere aan hen ter zake voormeld middellijk of onmiddellijk van landswege toegelegde gelden (met uitzondering van genoten bezoldiging en hetgeen daarmede is gelijk te stellen) onverwijld in 's lands kas terug te storten, ingeval zij niet binnen den hun aan te wijzen termijn naar Nederlandsch-Indië vertrekken, de reis derwaarts moedwillig afbreken of om andere redenen dan welbewezen ziels- of lichaamsgebreken, buiten eigen toedoen ontstaan (ter beoordeeling van de Regeering), de werkzaamheden, waarvoor zij worden uitgezonden, niet aanvaarden, dan wel binnen vijf jaren na hunne aankomst in Nederlandsch-Indië uit 's lands dienst worden ontslagen.

(Nederlandsche Staatscourant
van 15 Januari 1920, No. 10.)

Begunstigers, nieuwe Leden, Contributieverhoogingen en op Peil gebrachte contributies benevens Abonnés sedert 23 Dec. 1919.

Per jaar.

Begunstigers.

Javasche Bank, Amsterdam	ƒ 250.—
Java-China-Japanlijn, Amsterdam	,, 100.—
Nederl. Indische Escompto Mij., Amsterdam	,, 100.—
Koloniale Bank, Amsterdam	,, 100.—
Koninklijke Paketvaart Mij., Amsterdam . .	,, 100.—
Rotterdamsche Lloyd, Rotterdam	,, 100.—
Handelsvereeniging Amsterdam te A'dam .	,, 100.—
Ned. Handel-Mij., Heerengracht, Amsterdam	,, 100.—
Surin. Bank, Heerengracht 577, Amsterdam	,, 100.—

H. G. Th. Crone, N. Z. Voorburgwal 104, Amsterdam	*f*	100.—
Rubber Cultuur-Mij. „Amsterdam, Heerengracht 362, Amsterdam	„	100.—
S. L. van Mierop en Co's. Handelmaatschappij, Rokin 96, Amsterdam	„	100.—
Javasche Cultuur Mij., Amsterdam	„	100.—
Indische Handels Compagnie, Amsterdam	„	50.—
Uniebank, Amsterdam	„	50.—
Tiedeman en van Kerchem, Heerengr. 435/437, Amsterdam	„	50.—
Mevr. v. d. Linden van Snelrevaart, Breda	„	1.—

Nieuwe Leden.

J. D. Fernandes, Amsterdam	*f*	10.—
Paul den Tex, Amsterdam	„	10.—
J. van Hasselt, Haarlem	„	10.—
D Hudig, Amsterdam	„	10.—
L. M. D. Valstar, Bloemendaal	„	10.—
W. R. Menkman, Amsterdam	„	10.—
P. C. Adrian, Amsterdam	„	10.—
H. Meinesz, Haarlem	„	10.—
P. M. J. Kock, den Haag	„	5.—
F. H. Carbentus Gerritzen, den Haag	„	5.—
H. J. Meijer, Teteringen	„	5.—
J. Hofland, Den Haag	„	5.—
J. C. A. Bunnink, den Haag	„	5.—
P. L. de Gaay Fortman, Amsterdam	„	5.—
P. P. Huisveld, den Haag	„	5.—
J. W. Roessingh van Iterson, den Haag	„	5.—
C. J. van Leeuwen, Apeldoorn	„	5.—
Wed. J. C. Bernelot Moens, Haarlem	„	5.—
E. den Dooren de Jong, den Haag	„	5.—
Halkema, den Haag		5.—
H. Williams, Groningen	„	5.—
J. J. Coenen, den Haag	„	5.—
J M. van Oostrom Soede, Groede	„	5.—
G. Th. Coers, den Haag	„	5.—
J. D. Houtzagers, den Haag	„	5.—
A. E. Boers, Suriname	„	5.—
W. R. de Greve, Hilversum	„	5.—
J. Snellen van Vollenhoven, den Haag	„	5.—
A. C. van den Bijllaardt, Warmond	„	5.—
E. R. Wolff, den Haag	„	5.—
L. Knappert, den Haag	„	5.—
H. Th. van IJseldijk-Nijland, den Haag	„	5.—
H. J. L. Muskeijn, Vlissingen	„	5.—
W. J. M. van de Poel, den Haag	„	5.—
J. A. H. Coops, den Haag	„	5.—
J. R. R. Prévot, Breda	„	5.—
J. F. Rijkens, den Haag	„	5.—
R. J. Limburg Azn., Leeuwarden	„	5.—
S Sprée, Rijswijk (Z.-H.)	„	5.—
M. B. Reiman, Amsterdam	„	5.—
J. P. van der Ploeg, den Haag	„	5.—
N. H. van der Lee, Utrecht	„	5.—
Bibliotheek U.S.S.V., Utrecht	„	5.—
Mej. Himpe, Breda	„	5.—
A. H. Stofkamp, Tandjong Pinang	„	5.—
W. Boetje, den Haag	„	5.—
W. H. Beck, den Haag	„	5.—
J. P. Gentil, den Haag	„	5.—
W. Sonneveld, den Haag	„	5.—
G. D. P. J. Hotz, den Haag	„	5.—
H. Schulze, den Haag	„	5.—
L. R. W. Gey van Pittius, den Haag	„	5.—
C. H. C. Waal, den Haag	„	5.—
A. de Wit, den Haag	„	5.—
F. de Bakker, den Haag	„	5.—
J. Stroomberg, den Haag	„	5.—
W. A. Bor, den Haag	„	5.—
J. R. Jochem, Nijmegen	„	5.—
W. E. L. K. Audran, den Haag	„	5.—
L. H. C. Beijens, den Haag	„	5.—
E. Roodhuyzen, Amersfoort	„	5.—
A. Ruysch van Dugteren, Leeuwarden	„	5.—
J. G. Tromp, den Haag	„	5.—
J. A. H Broeze van Groenau, den Haag	„	5.—
D. Merens, den Haag	„	5.—
E. L. C. Schiff, Voorburg	„	5.—
P. F. Hoeksema de Groot, den Haag	„	5.—
J. C. Koster, den Haag	„	5.—
F. C. Thomson, den Haag	„	5.—
G. J. Eijbers, Curaçao	„	5.—
E. A. Ebbink, den Haag	„	5.—
J. G. B. van Heek, den Haag	„	5.—
H. G. van Nouhuys, den Haag	„	5.—
J. G. van de Stadt, den Haag	„	5.—
M. van Winssen, den Haag	„	5.—
J. Stigter, den Haag	„	5.—
H. F. L. Krämer, Rijswijk	„	5.—

J. C. C. Nijland, 's-Hertogenbosch	*f*	5.—
M. L. Pliester, den Haag	„	5.—
H. A. Meyer, Amsterdam	„	5.—
J. H. Hendrikse, Amsterdam	„	5.—
J. Th. Terburgh, Amsterdam	„	5.—
R. van Ameyden van Duyn, Den Haag	„	5.—
John Bel van Toor, Hilversum	„	5.—
W. C. van der Meulen, Hilversum	„	5.—
Sordam, Suriname	„	2.50
S. M. Teng, Leiden	„	2.50
C. A. van Reijen, Leiden	„	2.50
L. Onvlee, Leiden	„	2.50
P. Voorhoeve, Leiden	„	2.50

Contributie-verhoogingen.

H. E. Levert, den Haag	van *f*	5.—	op *f*	10.—
J. Bierens de Haan, Amsterdam	„ „	5.—	„ „	10.—
R. A. Kaiser, Huis ter Heide	„ „	5.—	„ „	10.—
J. P. C. Hartevelt, den Haag	„ „	5.—	„ „	7.50
J H. Dibbetz, den Haag	„ „	2.50	„ „	6.—
S. J. Weg, Groningen	„ „	1.50	„ „	2.50

Op peil gebrachte contributiën.

F. K. Scherius, den Haag	„ *f*	5.—
Hidde Nijland, den Haag	„ „	5.—
C. L. C. de Bruin, den Haag	„ „	5.—
J. Wolterbeek Muller, den Haag	„ „	5.—
P. S. van Ronkel, Leiden	„ „	5.—
W. van der Gaauw, Rotterdam	„ „	5.—
G. A. Römer, Apeldoorn	„ „	5.—
J H. Boschman, den Haag	„ „	5.—
C. W. B. Thieme geb. du Bois van Alderwerelt, Amsterdam	„ „	5.—
N. J. C. van Polanen Petel, den Haag	„ „	5.—
P. Hubrecht, Doorn	„ „	5.—
G. M. van Blankensteijn, Haarlem	„ „	5.—
H. G. Leuring, Bandoeng	„ „	5.—
J. E. Bijlo, Bandoeng	„ „	5.—
F. B. Munnink, Djocdjakarta	„ „	5.—
A. H. G. Fokker, den Haag	„ „	5.—
Mevr. Fokker, den Haag	„ „	5.—
P H. van Hengst, Amersfoort	„ „	5.—
W. J. Boucher, den Haag	„ „	5.—
H. C. M. Reijens, Leiden	„ „	5.—
J. H. van Baar van Slangenburgh, Haag	„ „	5.—
H. G. Heijting, den Haag	„ „	5.—
Mej. A. Henny, den Haag	„ „	5.—
W. van Gelder, den Haag	„ „	5.—
Mevr. Wed. van der Willigen-Köhler, Teteringen	„ „	5.—
J. C. E. van Deventer, Teteringen	„ „	5.—
J C. Winssen, Bandoeng	„ „	5.—
H. J. Vermeer, Huis ter Heide	„ „	5.—
C. A. Goldenberg, Deventer	„ „	5.—
A. H. J. G. Walbeehm, Leiden	„ „	5.—
S. Kalff, Haarlem	„ „	5.—
H W. Scheuer, den Haag	„ „	5.—
H. A. Kooy, Haarlem	„ „	5.—
J. H. Fuchter, den Haag	„ „	5.—

Bijdragen.

		In eens.
J. Koning, Amsterdam	*f*	10.—

Abonnementen.

		Per jaar.
Poolsch Koffiehuis, Amsterdam	*f*	5.—
Café de Kroon, Amsterdam	„	5.—
Hotel van Gelder, Amsterdam	„	5.—
Hotel Café Restaurant Schiller, Amsterdam	„	5.—
Grand Café Neuf, Amsterdam	„	5.—
Bracks' Doelen Hotel, Amsterdam	„	5.—
Krasnapolski, Amsterdam	„	5.—
Amstelhotel, Amsterdam	„	5.—
Hotel de l'Europe, Amsterdam	„	5.—
Hotel Victoria, Amsterdam	„	5.—
Th. Meerman, Amsterdam	„	5.—

Vereeniging OOST en WEST.

HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 's-GRAVENHAGE.

STUDIE-COMMISSIE. Jongelieden, welke bij aankomst in Nederland inlichtingen wenschen voor onderdak, enz., zelfs van boord afgehaald zouden willen worden, Ouders en Voogden, welke toezicht op hun in Nederland studeerende kinderen of pupillen wenschen, wendt U tot den gedeleerde der Studie-Commissie, den Heer J. C. Hietink, van der Heimstraat 76, 's-Gravenhage, Telefoon Scheveningen No. 1514.

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstrekkende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende, Secretaris de Heer J. L. van Gennep, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. Hag No. 4519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 nam.

TEHUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan", van Boetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Nederlandsch-Indiërs een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. de Munnik, Telef. Scheveningen No. 248

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17 en de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. Onze Oost II. **Iets over den Inlander en zijn Zieleleven,** door T. J. BEZEMER.
Prijs: 1 exemplaar **5 cent,** porto f 0.01½;

b. Onze West (Tweede druk) bestaande uit: I. **De Kolonie Suriname,** door Fred. Oudschans Dentz;
II. **De Kolonie Curaçao,** door Mr. B. de Gaay Fortman.
Prijs per exemplaar **f 0.50** en f 0.04½ frankeerkosten.

c. Staats- en partic. betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen; Werkkring en Vooruitzichten.

No. I. **De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië.** (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's). Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.
No. II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.** (2de, verbeterde druk). Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
No. III. **De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.** (Tijdelijk uitverkocht)
No. IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.** (Tijdelijk uitverkocht).
No. V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.** Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
No. VI. **De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.** (2de verbeterde druk). Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.
No. VII. **De Vooruitzichten van den Nederlandschen arts in Nederlandsch-Indië.** Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.
No. VIII. **De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.** Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
No. IX. **De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië.** (2de verb. druk.) Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
No. X. **De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederlandsch-Indië.** Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.
No. XI. **De Geëmployeerde bij de Rubber-(caoutchouc) cultuur en bij eenige Bergcultures in Nederl.-Indië.** Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

N.B. Beleefd verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het Informatie-Bureau, Heulstraat 17, te 's-Gravenhage.

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau **Laan van Meerdervoort 187,** zijn van **10—12** en van **2—4** uur (uitgezonderd Zaterdagsmiddags) inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken voor:

Muziek- en Zanglessen.	Lessen in Machineschrijven en Stenografie.
Teeken- en Schilderlessen.	Dame als Hoofd — of hulp in de huishouding.
Lessen in moderne talen.	Kinderjuffrouw in Indië.
Fransche-, Duitsche-, Engelsche- en Italiaansche Conversatielessen.	Indische massage en manicure, uitsluitend voor Dames en kinderen.
Opleiding admissie examen H. B. S. en Gymnasium.	Zweedsche gymnastiek, Heilgymnastiek, enz., uitsluitend voor Dames en Kinderen.
Schrijf-, Type- en Vertaalwerk.	

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer J. A. SOETENS, **Buijs Ballotstraat 15.**

Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families, die zich belasten met de opvoeding van kinderen, omtrent hotels, pensions, inrichting, medische hulp, onderwijs, enz.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West", die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaatlessen in Indische talen, Staats- en Strafrecht.

A. H. J. G. WALBEEHM, Hooge Rijndijk 55, Leiden. — Javaansch. — Maleisch.
Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden. — Staatsinstellingen van Ned. O.- en W.-Indië. — N.-I. Strafrecht. — N.-I. Strafvordering. — Madoereesch. — Javaansch. — Maleisch.
S. TAGOR, Inl. Veearts, Korte Jansstr. 19, Utrecht. — Maleisch. — Battaksch.
P. DE HAAN, Gep. N.-I. Onderwijzer, Leeraar Handelsschool, Valkenboschkade 518, Den Haag. — Maleisch. — Land- en Volkenkunde.
J. J. F. SCHREUEL, Gepens.-Assist.-Res., Vogelkersstraat 1, Den Haag. — Maleische taal- en letterk.
B. Th. BRONDGEEST, Heerenweg 199, Haarlem. — De Islam en zijn beteekenis voor Indië. — Arabisch. — Maleisch. — Javaansch.
A. H. JANSEN, Hamerstraat 25, Bussum. — Maleisch (gramatica, correspondentie, spreken); geeft les te: Bussum, Naarden, Weesp, Amsterdam, Hilversum, Baarn, Laren en 's-Graveland.
Mr. F. C. L. MEIJER, Hoogeweg 56, Zantvoort. — N.-I. Strafrecht - N.-I. Strafvorder. - Alg. Ind. vraagstukk.

LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.